

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרָתְךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

יש לנו עוד יצר, שלישי, שאפשר לקרוא לו קצת באריכות 'יצר טוב-ורע',
ואפשר לקצר ל'יצר נגה'. לא ספרו לנו על 'יצר נגה' כי משיח עוד לא
בא, אבל כעת שמוכנים למשיח צריך לספר עליו הרבה, לדעת שבכוחו
להעלות את היצר הרע ולכלול אותו בתוך היצר הטוב.

[מתוך השיעור 'שלמות תיקון הגוף']

חיי שרה תשפ"ו

הגליון מוקדש לזכות נתן שי' ירושלמי לרגל יום ההולדת - כ"ז מרחשון.

ברכת ה' בכל לאורך ימים ושנים טובות.

חיי שרה תשפ"ו

04 היצר האמצעי

נקודה מעובדת
יצר טוב ורע שמביא את הגאולה

05 לשדך את חב"ד וטשרנוביל

מבוא ללימוד הספה"ק מאור עינים
דמותו ותורתו של רבי מנחם נחום
מטשרנוביל

10 שלמות תיקון הגוף

מאור עיניים חיי שרה
תיקון היצר ומעלת הגוף לקראת ימות
המשיח

26 הסיפור החסידי

מהו ביטחון?
רבי גדליה משה מזוועהיל

28 מענות ותשובות

תשובות הרב לשואלים
היחס הנכון לבעיות רפואיות ואיך
מתמודדים עם ויכוחים פוליטיים עם
ההורים

29 פאָדור ע'לעב'ס

מִרְפָּקָה חֲשֹׁבֵנִית לַה'
רְזִי יִסְפֹּר לָנוּ עַל מְכוּנֵי וּמִרְפָּקוֹת
וְגַם אֵיךְ הוֹפְכִים שְׁעוֹר חֲשֹׁבֵן לְשְׁעוֹר
חֲסִידוֹת

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ד

העלון מופק ע"י עמותת

אוהבים להיות יהודים.

לקבלת השיעורים במייל

ולהצטרפות לצוות המפיצים:

itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל

מתווה עיצוב: דעה צא אביחיל

עיצוב: ענבל ציק

מערכת: הרב יוסף פלאי,

בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם

זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רווח

בברכה
נכון שיכתוב בצורת ספר השיעורים שלומד.
בברכה להצלחה...
(הוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש,
מתוך מכתבו אל הרב גינזבורג מימי אלול ה'תשמ"א)

הקדמת המערכת

שני שיעורים בגליון שלפניכם: שיעור על **דמותו ותורתו של רבי מנחם נחום מטשרנוביל** ושיעור נוסף המעמיק בדבריו **בפרשת חיי שרה**.

השיעור הראשון – **לשדך את חב"ד וטשרנוביל** – הוא ההקדמה לשיעור השני המופיע בגליון וקובע ברכה לעצמו בכך שהוא מהווה הקדמה ללימוד שאי"ה ילווה אותנו השנה בגליון בספה"ק **'מאור עינים' להרה"ק רבי מנחם נחום מטשרנוביל**. השיעור חושף את **שרשיו** של רבי מנחם נחום, ומתייחס לדמותו מתוך הקשר לאדמו"ר הזקן, כאשר חיבור הדמויות הוא **מפתח להבאת הגאולה**.

השיעור השני והמרכזי בגליון – **שלמות תיקון הגוף** – הוא שיעור העוסק בהרחבה ובהעמקה **בתורה הראשונה במאור עינים על פרשת חיי שרה**. שיעור מהפכני ומשיחי ביחס לגוף וליצר הרע, שמגלה לנו **יצר שלישי** שלא הכרנו עד היום. זהו שיעור ארוך ועמוק, אבל **גדוש פניני עבודה** – שוה את המאמץ.

כפי שכתבנו בגליון הקודם, **יום ה'חן** של השנה – כ"ח מרחשון – קרב ובא ואתו **התוועדות שמחה ברוב שירה וזמרה**. מתי? יום רביעי כ"ח מרחשון בשעה 20:00. היכן? בית כנסת המרכזי בכפר חב"ד.

כולם מוזמנים!

שבת שלום ומבורך
המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת תולדות הבעל"ט:

נ"ך יומי – ירמיה פרקים לח'מד; משנה – עבודה זרה פרק ב.

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

היצר האמצעי

יהודי נמצא כל חייו במלחמת היצרים – בדרישה להכרעה בין היצר הטוב שמימין והיצר הרע שמשמאל. אך בין כל שני קצוות קיצוניים יש גם ממוצע – יצר טוב-רע. היצר הטוב מושך את האדם לדברים שבקדושה, היצר הרע מושך אותו לאיסורים, לקליפות הטמאות לגמרי, והיצר טוב-רע מושך לתאוות היתר. בלשון הקבלה והחסידות, שרש ההיתר הוא קליפת נגה, לכן ניתן לכנות את היצר האמצעי, היצר טוב-רע, גם יצר-נגה.

באופן טבעי, היצר טוב-רע נוטה לרע – נמשך לתאוות היתר, שבלי עבודה פנימית מגשמות את האדם ומהוות מדרון חלקלק לתאוות איסור, ר"ל. לכן מצוה התורה "קדש עצמך במותר לך" – הזהר ממדרון התאוה והבדל גם מהדברים המותרים. אבל הגשר בין הטוב והרע אינו חד-כיווני. עבודה פנימית שמכוונת את אותו יצר-נגה כלפי מעלה מגלה בו את הכח להעלות את כל התאוות לקדושה – גלוות את ה' בדברי ההיתר, לקיים "קדש עצמך ב[תוך] מותר לך", ובסופו של דבר למשוך אפילו את הניצוצות שבתוך הקליפות הטמאות לגמרי, להעלות גם את היצר הרע המוחלט.

עם אותו יצר-נגה מזדהה דווקא הגוף היהודי, שקיומו דורש שימוש בכל דברי ההיתר. לכן יצר הקיום מושך את האדם למה שמחיה אותו, גורם לו תענוג באכילה ובשתיה, בפריה ורביה, ובשאר צרכיו. בתחלה, המשיכה לכל התאוות הללו היא

מפוזרת ומפורדת – מושכת את האדם לקצוות שונים, בלי מודעות פנימית. כאשר מתבגרים, המודעות לצרכי הגוף ומגבלותיו פועלת בנפש ענוה ושפלות. אבל בלי עבודה פנימית, גם הענוה עלולה להפוך לסוג של יצר שלילי – להכביד על האדם כעצבות (בניגוד לשמחת הנשמה), לגרום לו לחמוק משליחותו, מתוך שפלות-של-שקר, ואף להפוך להגדרה-עצמית בה הוא מתפאר ומקפיד על כל מי ש'נוגע' בה. מאידך, הענוה והשפלות הן היסוד לכל עבודת ה', כאשר השפלות היא מצע להרגשת ההזדקקות לרחמי ה' והענוה האמתית עושה את האדם כלי להשראת ה', שליח הפועל מתוך תודעה אלקית. הענוה לכשעצמה היא המודעות של "ונחנו מה", שעלולה גם להפוך לקליפת **ראומה, ראו** את ה"מה" שלי (ובדקות, בנפש פנימה, היא מודעות עצמית לענוה). על כך אמרו חז"ל "אל תקרי 'מה' אלא 'מאה'" – לתוך ה"מה" צריך להמשיך את אלופו של עולם, להפוך את הענוה לכלי אמת לנוכחות ה'. הדרך לכך היא אמירת מאה ברכות בכל יום, בדגש על ברכות הנהנין, שמוסיפות להנאות הגוף תודעה של ברכה, הלל והודאה לה', ומגלות אותו בתוך כל דבר במציאות.

תכלית הירידה לעולם איננה הנפש האלקית, שכולה טוב, אלא דווקא תיקון הגוף, ומכוחו תיקון כל העולם בו חי הגוף. ככל שמתקרבים לביאת **משיח** (358) מתגלה הכח החיובי של **יצר נגה** (358), הגוף נעשה מזוכך ומתוקן, ומתקיים בכל היהודים – "ועמך כלם צדיקים" – "ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום".

השיעור מוקדש לזכות אמיר ש' לוי
לרגל יום ההולדת - כ' מרחשון.
בראות איתנה והצלחה בכל הפעילות.

שיעור

מבוא ללימוד הספה"ק מאור עינים

לשדך את חב"ד וטשרנוביל

קיצור מהלך השיעור

בשנים האחרונות קובע הרב ספר אחד מספרי החסידות הכללית שמלווה את הלימוד במשך השנה כולה. אחרי הפסקה של שנה בהנהגה הזו, זכינו בשבוע שעבר לחידוש הענין (גם בזכות צאתו לאור של ספר הביאורים על שפת אמת, שהתפרסמו כאן בגליון בשנת תש"פ, בשעה טובה!). בשבוע שעבר התפרסם בגליון 'ציוץ' מתוך המאור עינים, בעל ההילולא של י"א חשון, ובשיעור הכללי בהמשך השבוע הוא צורף בקביעות - בע"ה - לסדר הלימוד. השיעור שלפנינו הוא הקדמה ללימוד השנתי, העוסקת בדמותו של רבי מנחם־נחום מטשרנוביל, ביחוד של ספרו, ב'מיקום' שלו בין תלמידי המגיד ממעזריטש אהובי־נפשו של אדמו"ר הזקן, ובמעלה המשיחית בלימוד מאור עינים עם הסברה חב"דית. שיעור מלא געשמאק חסידי.

— שקדם לבעל שם טוב — ושגם שמו הפרטי היה נחום (כנראה גם אדם וגם נחום¹). זה כבר עושה ענין מאד גדול ממנו, שיש לו גנים של אותו בעל שם שקדם, שמסר את כתביו לבעל שם טוב. הוא עדיין בגדר צדיק נסתר. הבעל שם טוב עבר, אפשר לומר, משבר — הכריחו אותו

נתחיל בע"ה ללמוד מהספר מאור עינים, כל פעם לפי הפרשה הבאה, לטובת נפלאות. קודם נאמר כמה מילים לגבי המאור עינים, רבי מנחם־נחום מטשרנוביל. לפי המקובל² הוא נחשב זקן תלמידי המגיד, וגם היה אצל הבעל שם טוב. יש כמה ווארטים חשובים שהבעל שם טוב אמר עליו³.

מאור עינים - גילוי הנסתר שקדם לבעש"ט

יש דעה שהוא הנכד של רבי אדם בעל שם

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. מוצאי ט"ו מרחשון פ"ו כפ"ח

א ראה זכרונם לברכה י"א חשון וש"נ.

ב ראה לדוגמה אור ישראל ח"ב ש"ז בסיפור "אל תהי צדיק הרבה". וראה גם זכרונם לברכה שבהערה הקודמת.

ג על המסורות השונות בדבר זהותו כבר נשתברו קולמוסים רבים (ראה באריכות היכל הבעש"ט גליונות ט"י וגליונות יג"ד, ועוד ועוד). יש שכתבו ששמו היה אדם־נחום, ומסורת טשרנוביל (ראה אמרות טהורות - רחמיסטריווקא - על רבי מנחם־נחום מטשרנוביל אות א) ששמו היה נחום - רבי נחום גאון - וכוונה אדם משום שתקן את עצמו כמו אדם הראשון קודם החטא (ובענפים שונים של טשרנוביל היו שכתבו שהוא אביו של רבי נחום גאון ואדם הוא שמו). יצוין שהרה"ח ר' בערל יוניק ספר שגם הרבי נקט כמסורת זו ואמר לו שכצאצא של רבי נחום מטשרנוביל הרי הוא מצאצאי רבי אדם בעל שם (ראה ראה תשורה יוניק תש"ס, מיחידות כ"ב סיון תשי"א).

כנראה פירוש שם הספר שלו.

אהובי הנפש של אדמו"ר הזקן

עוד משהו מאד חשוב על
המאור עינים:

אדמו"ר הזקן אמר^{יא} שיש
שלשה שאני אוהב אותם אהבת
נפש – הרבי ר' זושא מאניפולי,
רבי נחום מטשרנוביל ורבי לייב
כהן, המהרי"ל מאניפולי. מרבי
זושא ורבי לייב כהן אדמו"ר הזקן
בקש שיסכימו לתניא – הם
בעלי שתי ההסכמות הנדפסות
על התניא. בשם רבי זושא יש
דברי תורה, אבל הוא לא חבר
ספר, כמו שהרב המגיד (שגם לא
חבר ספר, כמו רבו הבעל שם
טוב) אמר עליו^{יב} שהוא מעל
השכל, למעלה מחב"ד (שהם
בסוד "סופר ספר וספור"^{יג}). רבי

לייב כהן כן חבר ספר, שזכה להסכמת הצמח
צדק, ונקרא "אור הגנוז". כל הספר הוא על שם
הטוב, שם אהבה, השם של הבעל שם טוב^{יד}, איך
הוא מופיע בכל אחת מפרשיות התורה עם הסבר
מעמיק. זהו גם ספר מאד חשוב, שיהיה לכל אחד.
רבי נחום כתב את הספר שלפנינו, מאור עינים
(שמאיר את עיני ישראל באור הגנוז שבתורה).
איך נסביר בדרך אפשר שאדמו"ר הזקן אמר
כך דווקא על שלשת אלה? הוא ודאי אהב את
כל תלמידי המגיד, כולם חברים שלו, אז מה
מיוחד בשלשת אלה שאמר שהוא אוהב אותם
אהבת נפש? אפשר לומר שיש כאן איזה סדר
של כחב"ד, של מוחין, של רישין.

הרב המגיד לפני

שאמר חסידות
עיין ב"קל"ח
פתחי חכמה
לרמח"ל, ואז אמר
"כיתרון האור
מן החשך" והלך
לומר חסידות.
אם כוונתו היתה
שזהו חשך
לגריעותא –
בשביל מה הוא
בזבז את הזמן
שלו?! כנראה
שזהו חשך
למעליותא, "ישת
חשך סתרו"

מהשמים להתגלות^{טז}. לפני הבעל
שם טוב היו רבי אליהו בעל שם,
שהיה מפורסם יחסית בדורו, ורבי
יואל בעל שם, ורבי אדם בעל
שם, שהיה יותר נסתר, אבל כולם
היו נסתרים ביחס לבעל שם טוב.
אם כן, יש משהו בנכד שלו,
שלקח את המעלה של הצדיק
הנסתר, הסבא שלו, וגילה אותה
– נעשה תלמיד, קבל מהבעל
שם טוב, קבל מהמגיד, וממילא
קבל את הרוח של "יפוצו
מעיונותיך חוצה" שככה "קאתי
מר"^{יז}. אבל יש בו גם משהו שהוא
קדם-הבעל-שם-טוב למעליותא
(מעלת האבות ש"קיימו את כל
תורה כולה עד שלא ניתנה^{יח}).
על דרך המסופר^{יט} שהרב המגיד
לפני שאמר חסידות עיין ב"קל"ח
פתחי חכמה" לרמח"ל, ואז אמר
"כיתרון האור מן החשך"^כ והלך

לומר חסידות. אם כוונתו היתה שזהו חשך
לגריעותא – בשביל מה הוא בזבז את הזמן
שלו?! כנראה שזהו חשך למעליותא, "ישת
חשך סתרו"^{כא}, ועל הגילוי מתוכו כתוב "כיתרון
האור מן החשך" דווקא. כך הבעל שם טוב ביחס
לצדיקים שקדמו לו. הם בבחינת חשך כלפינו, כי
הם נסתרים, אבל צריך דווקא מתוך החשך –
להפוך חשוכא לנהורא, "כיתרון האור מן החשך".
זהו דבר אחד על עניינו של בעל המאור
עינים. עצם ה"מאור" הוא חשך, אבל כשהוא
הופך להיות "עינים" – הוא כבר מתגלה. זהו

ד ראה ספר התולדות הבעש"ט ח"א פ"ב עמ' 37 ואילך.

ה אגרת הבעש"ט – כש"ט (קה"ת) אות א.

ו ראה קידושין פב, א; תנחומא בהר א.

ז ראה תשורת אסטערייזנמאן ח"י מנ"א תשפ"א עמ' 57.

ח קהלת ב, יג.

ט תהלים יח, יב.

י זהר ח"א ד, א.

יא רמ"ח אותיות אות ריט.

יב ראה גנזי נסתרות (ביחוסקי, ירושלים תרפ"ד) ח"ב סי"ג.

יג לקוטי הש"ס (האריז"ל) לר"ה טז, ב; פירוש הגר"א לס"י
שם; לקו"ת שה"ש מו, ג; אוה"ת עקב עמ' תקפ"ו.

יד ראה הקדמת בעש"ט עה"ת.

אור וחשך בעינים

את המאור עינים נשים בחכמה, כי "החכמה מאין תמצא"^{טו}, הוא מאיר את העינים (וכידוע ש'אין' פנימיות 'עין'^{טז}, ו"מאור עינים" שזה ז פעמים אין, שבעה 'אינים' שב"שבעה עינים"^{טז}). החוזה מלובלין נקרא 'חוזה', הוא קבל את העינים של הרבי ר' אלימלך^{יח}, והוא אמר^ט שיש שלשה ספרים שכאשר אני

פותח אותם הם עושים לי אור בעינים – הזהר הקדוש, אור החיים הקדוש ומאור עינים. כלומר, בין ספרי החסידות, הספר היחיד שעושה אור בעינים של החוזה הוא דווקא הספר הזה, מאור עינים.

הוא הוסיף^כ שיש עוד ספר שעושה לי חשך בעינים – ספר התניא. הוא שאל על כך את המחנות של אדמו"ר הזקן, רבי לוי יצחק מברדיטשוב, והוא ענה לו: כתוב "יוצר אור ובורא חשך"^{כא}. אתה שייך ל"יוצר אור", עולם היצירה, אבל מחותני שייך ל"בורא חשך", למעלה מהאור, לכן הספר שלו עושה לך חשך בעינים. לכתחילה ספר התניא עושה לך חשך כלול בתוך השכל האלקי – ובשבילך זהו חשך (ושייך להמבואר לעיל במעלת החשך שקדם לאור, "ישת חשך סתרו", "כיתרון האור מן החשך" דווקא).

חוץ מהאור ("יוצר אור", האור של עולם

ספר התניא

עושה לך חשך בעינים, כי הוא שכל אלקי טהור, בו גם הרגש כלול בתוך השכל האלקי – ובשבילך זהו חשך

היצירה) שלמטה מהחשך ("בורא חשך", החשך של עולם הבריאה, "ברישא חשוכא"^{כב}), שמקבל מהחשך, יש גם אור שמשפיע על החשך – אור יותר גבוה, אור של אצילות. כמו שכתוב^{כג} שהאהבה בעולם הבריאה היא אהבה שכלית, האהבה בעולם היצירה היא אהבה טבעית, אבל שרש האהבה הטבעית של היצירה, "יוצר אור", היא באהבה המסותרת של עולם האצילות,

שיש בלב כל יהודי. כלומר, יש אור של עולם האצילות, חשך של עולם הבריאה, אור של עולם היצירה, ואפשר לומר שאחר כך יש עוד חשך של עולם העשיה, ש"רובו רע"^{כד}. בארבעת העולמות אבי"ע יש אור-חשך-אור-חשך. האור העליון של אצילות הוא בעצם אור הגנוז, "אור הגנוז לצדיקים לעתיד לבוא"^{כה}. תורת העולם הזה, אומר האריז"ל^{כו}, היא תורת הבריאה. עוד לא זכינו לתורת האצילות, התורה השלמה, שהיא התורה של משיח – "תורה חדשה מאתי תצא"^{כז}, אור הגנוז^{כח}.

אדמו"ר הזקן וחבריו - תיקון המוחין

שוב, הספר מאור עינים הוא ספר של חכמה. יש הרבה הקבלות של הרביינים – איפה כל אחד נמצא בסדר השתלשלות הספירות העליונות. יש מה שהרבי הקודם מביא, שהבעל

כב שבת עז, ב.

כג ראה תניא פרקים ל"ט.

כד ע"ח שמ"ז פ"ד; שמ"ט פרקים ג'ו.

כה בראשית רבה יב, ו.

כו פע"ח שער קריאת ס"ת פ"ה.

כז ויקרא רבה יג, ג (ע"פ ישעיה נא, ד).

כח ורמז: **אור הגנוז** עולה **דב בער**, שמו של הרב המגיד ממעזריטש, ועם קודמיו, שלשת בעלי השם הנסתרים והבעש"ט – **אליהו יואל אדם ישראל** – עולה **"יורא אלהים את האור כי טוב"** (בראשית א, ד, הפסוק ממנו למדו על גניזת האור)!

טו איוב כח, יב.

טז לפי הכלל שהאות **א** היא פנימיות האות **ע** ראה בראשית רבה כ, יב. מוסבר ברבוי מקומות. ראה סדרת שיעורים בנושא החל מא' אייר ע"ג.

יז זכריה ג, ט.

יח נפלאות הרבי (וואלדן) סעיף כט.

יט ספר היחס מטשרנוביל ורוז'ין פט"ז הערה ב; כרם ישראל (ז"ק) פכ"ד הערה ט.

כ רמ"ח אותיות אות נט.

כא ישעיה מה, ז.

אדמו"ר הזקן

ודאי אהב את

כל תלמידיו

המגיד, כולם

חברים שלו,

אז מה מיוחד

בשלושת אלה

שאמר שהוא

אוהב אותם

אהבת נפש?

שרבי אייזיק הוא 'מבין'^{לג}, ככה לאדמו"ר יש השגה – הוא מביא לידי השגה עבורנו – את כל האורות שלהם, מביא להשגה שנוכל להפנים את הדברים בלב שלנו. רבי זושא הוא למעלה מהשכל לגמרי, לכן הוא כתר^{לד}.

למה אדמו"ר הזקן כאן במיוחד הוא הבינה? הוא משתמש בביטוי אהבת נפש. זו אהבה בדרגת "ואהבת... ובכל נפשך"^{לה}, שהיא מקור האהבה שבלב בפנימיות בינה ("בינה

לבא"^{לו}), "אהבה רבה"^{לז}, שבה מתמתקים כל הדינים בשרשם^{לח}. אמרנו שאת כל תלמידיו המגיד אדמו"ר הזקן ודאי אוהב, אבל את שלושת אלה הוא אוהב באהבה יתרה (ב"בינה יתרה"^{לט}, שהיא סוד "נשמה יתרה"^מ – "נשמת שדי תבנים"^{מא} – דשבת קדש)^{מב}. לכן דווקא כאן הוא האוהב.

לג לשמע און מדור אדה"ז אות ב.

לד **משולם זוסיל** (כחתימתו על הסמכתו לתניא וכפי ששמו על המצבה) עולה **תענוג** (529, 23 - **חיה חדוה** - ברבוע), רישא דאין של הכתר (**תענוג** במ"ס עולה **אין**). פנימיות הכתר. **רישא דאין** עולה 24,576 ברבוע (**אמונה דעת** - רישא דאין היינו הממוצע המחבר את האמונה הפשוטה דרדל"א לדעת, ניצוצו של משה רבינו שנמצא בכל יהודי). יחד, **משולם זוסיל רישא דאין**, עולה 1,105, השראה 24, העולה גם 13 (השראה 3) פעמים 85 (השראה 7), **"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי'"** (המלים שאחריהן בא פסיק טעמא ואז המלה "אחד", הכל אחד, כמבואר בתיקוני זהר כא, עיי"ש).

לה דברים ו,ה.

לו הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

לז לקו"ת ראה לא, א בשם הזהר.

לח שעח"כ קידוש ליל שבת דרוש א; דרושי סוכות ג; שער הפסוקים וישב; פעח"כ שער השבת פי"ד ושער יו"כ פ"א. ובכ"מ.

לט נדה מה, ב.

מ ביצה טז, א.

מא איוב לב, ח.

מב שלושת הביטויים - **אהבה יתרה** (628), **בינה יתרה** (682), **נשמה יתרה** (1010) - עולים יחד 2320, י"פ **רלב** (עסמ"ב וכו'), מ"פ **חן**. כשעושים מהם סדרה עולה ומחשבים 7 אברים מקבלים 15120, ז"פ (ממוצע) 2160, מ"פ **חשמל**, היינו עליה מ**חן לחשמל**, וד"ל.

שם טוב הוא עתיק (פנימיות הכתר), המגיד אריך (חיצוניות הכתר), אדמו"ר הזקן חכמה, אדמו"ר האמצעי בינה, אדמו"ר הצמח-צדק דעת, ו"עד כאן שמענו"^{כט}. כעת אומרים משהו אחר, מבנה של שלשת האהובים של אדמו"ר הזקן, ביחס אליו, שאוהב אותם אהבת נפש. אם הוא אוהב אותם אהבת נפש ודאי יש יחס הדוק בינו לביניהם.

בתוך חב"ד אדמו"ר הזקן הוא חכמה, אבל יחסית להבדל בין

החכמה של החסידות הכללית להבנה והשגה של חב"ד – הרי חב"ד היא השגה. אדמו"ר הזקן לא מסתפק בברק המבריק על השכל, כל ספרי החסידות הכללית הם הברקות, מה שבחב"ד קוראים 'ווערטלעך'. ב"היום יום" שלמדנו השבוע כתוב שבתחלה אדמו"ר הזקן גם אמר "ווערטער": "'שמע ישראל' – א איד דעהערט – 'הוי' אלקינו' – אז כוחנו וחיותנו איז דאס למעלה מן הטבע, און – 'הוי' אחד"^ל. זו כל התורה שלו, ווארט. כך גם הוא התחיל. שוב, יחסית, כל החסידות הכללית ביחס לחב"ד היא חכמה ביחס לבינה^{לא}. חב"ד היא להרחיב ולהבין את ההברקות הקדושות של הבעל שם טוב ותלמידיו. הברקה היא אור, אך השגת ההברקה בשכל (גם שכל אנושי) היא יחסית חשך. רק דרך ההבנה אפשר להמשיך את ה'מסר' שבהברקה לפנימיות הלב. לכן קוראים "דרך ארוכה וקצרה"^{לב}. לכן אפשר לומר שברביעיה הזו אדמו"ר הזקן הוא ההשגה של כולם. כמו

כט סה"ש תש"ה עמ' 60 (הובא בהוספות לכש"ט אות שלז, וש"נ לשיחות נוספות). נתבאר בריבוי שיעורים והתוועדויות.

ל לוח "היום יום" י"ב חשון.

לא ראה שיעור כ"ב אלול תשע"א פ"ד.

לב שער ספר התניא קדישא עפ"י עירובין נג, ב. וראה **מלכות ישראל** ח"א מאמר "דרך ארוכה וקצרה" עמ' עד.

המגיד אמר שהמשיח יבוא או מהתלמיד המבוגר שלי, או מהתלמיד הצעיר שלי. התלמיד המבוגר הוא המחבר, רבי נחום מטשרנוביל, והתלמיד הצעיר הוא אדמו"ר הזקן. לפי הווארט הזה הם עשו שידוך ביניהם כדי ש'על בטוח' יבוא משיח מהם. אם כבר משיח יבוא מזה או מזה, כדאי להשתדך יחד^{מח}.

השידוך הזה כבר היה, עברו הרבה דורות, ועוד לא זכינו למשיח שיוולד מהם (נציין שיש אומרים שהרבי יצא מהשידוך הזה, בדרך מסוימת). מה נכון בעניין? כוונה שאמורה לתת לנו הרבה **חיות** – בגימטריא **משיח בן דוד** – בלימוד הספר הזה. אנחנו קשורים לחב"ד, וכשאנחנו לומדים את המאור עינים בהשראת חסידות חב"ד אנחנו בעצם עושים שידוך עם רבי נחום. בשביל שהשידוך יעלה יפה צריך להכניס הרבה ביאורים על דרך חב"ד לכתוב בספר הזה. כלומר, להכניס הרבה הבנה כדי לקבל-להשיג את אור החכמה כאן של המאור עינים. אז עושים שידוך - אנחנו הכלה (התופסת וקולטת את הזרע) והוא החתן

ביאורים על דרך חב"ד לכתוב בספר הזה. כלומר, להכניס הרבה הבנה כדי לקבל-להשיג את אור החכמה כאן של המאור עינים. אז עושים שידוך – אנחנו הכלה (התופסת וקולטת את הזרע) והוא החתן. כך היה גם אז, הנכד שלו התחתן עם נכדה של אדמו"ר הזקן. ככה יש סיכוי טוב שמתוך הלימוד הזה יבוא מלך המשיח. כדאי לחשוב על זה ולהתפלל, תוך כדי הלימוד, שיבוא מלך המשיח ויגאלנו במהרה בימינו אמן.

מח ראה תאריכים בדברי ימי חב"ד ו' שבט. ובכ"מ.

כשאנחנו לומדים את המאור עינים בהשראת חסידות חב"ד אנחנו בעצם עושים שידוך עם רבי נחום. בשביל שהשידוך יעלה יפה צריך להכניס הרבה ביאורים על דרך חב"ד לכתוב בספר הזה. כלומר, להכניס הרבה הבנה כדי לקבל-להשיג את אור החכמה כאן של המאור עינים. אז עושים שידוך - אנחנו הכלה (התופסת וקולטת את הזרע) והוא החתן

מסתמא "כמים הפנים לפנים"^{מג} הם גם אוהבים אותו, אבל הוא מדבר על האהבה שלו אליהם – שהוא אוהב אותם אהבת נפש. בהשגת הבינה-אמא, ברחם האם (רחם לשון רחמיו, אהבה) 'מעוברת' אהבה רבה^{מד}. לאדמו"ר הזקן יש השגה גם בכתו, ברבי זושא, ומהשגה זו נובעת אהבתו הרבה, אהבת נפש, אליו; יש לו השגה בחכמה, המאור עינים; וגם השגה בדעת, "אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת"^{מה}. הדעת היא הספר של רבי לייב כהן, אור הגנוז, שמגלה את שם הדעת – שם **אהוה**^{מו} – בכל פרשה ופרשה. הדעת היא "מפתחא דכליל שית"^{מז}, ו"ק, שש מדות הלב (שב לשון הרמב"ם נקראות "דעות", וכידוע הרמז: **דעת** עולה שש פעמים **דעה**), ועל כן בצוואת המגיד כתוב^{מב} שיש ללמוד מרבי לייב כהן את תיקון מדות הלב, ודוק.

משיח - שידוך של חב"ד וטשרנוביל

עוד הקדמה אחת חשובה, שנדע להעריך את המחבר והלימוד בספרו:

מג משלי כז, יט.

מד **השגה אהבה רבה** עולות 533, **אהבה** פעמים **אם** (כינוי לרחם), אמא בינה, דהיינו אהבה רבה.

מה אבות פ"ג מ"ז.

מו פנ"ח שער ק"ש פכ"ה.

מז זהר ח"ב קנ"ז, א.

שיעור

מאור עינים חיי שרה

שלמות תיקון הגוף

קיצור מהלך השיעור

כהקדמה לשיעור הכללי בגמרא זכו בחורי הישיבות ללימוד מעמיק במאור עינים. על יסוד דברי הזהר, שיחוד אברהם ושרה הוא יחוד הנשמה והגוף, הוא מאריך להסביר כיצד בא הגוף לתיקונו דווקא על ידי המתת טבעו הראשון, שמאפשרת לו להמשיך את ה' בקרבו, עד שבסופו של דבר מתגלה מעלת הגוף גם ביחס לנשמה. **פרק א** של השיעור מעמיק בתיקון הענוה - שלא תהיה ענוה של שקר, אלא ענות אמת שגורמת לגילוי אלקות - יחד עם הגדרה חדשה של מהות הגוף, וחשיפה של 'היצר הרע השלישי' - עליו יש לדבר הרבה לקראת ביאת המשיח. **פרק ב** הוא דרשת פסוקי הפתיחה של הפרשה, שהופכת אותם להדרכה מקיפה המלמדת כיצד יכול וצריך האדם להפוך את חייו לחטיבה אחת של עבודת ה' - כאשר עבודה נכונה (בבחינת "מאה שנה") בזמן בו הוא זוכה לדעת שלמה (בגיל "עשרים שנה") מתקנת גם את ימי הילדות והנעוּרות שלו (שבסוד "שבע שנים"). שיעור עמוק ועסיסי, שנותן מבט חדש על תיקון היצר ועל מעלת הגוף לקראת ימות המשיח ותחית המתים.

הוא הנשמה. כלומר, הזיווג הראשון של היהודי הראשון והיהודיה הראשונה הוא זיווג הנשמה והגוף. מהזיווג הזה יוצא יצחק, שלעתיד לבוא יאמר לו "כי אתה אבינו"^ב. "יצחק מצחק את רבקה אשתו"^ג, צחוק הנשמה־הבעל עם הגוף־האשה (וכפי שאמרה שרה אמו בשעת לידתו — "צחק עשה לי אלהים [סוד אברהם, העולה 'בצלם אלהים'^ד, כנודע], כל השמע יצחק לי"^ה). כשם שהנשמה 'מצחיקה' את הגוף, גם, וביתר

א. לתקן את הענוה

נתחיל לקרוא את התורה הראשונה כאן על פרשת חיי שרה. תמיד ננסה לבחור משהו לא ארוך מדי. רוב התורות שלו הן בהרחבה, יחסית לשאר ספרי החסידות הכללית:

ויהיו חיי שרה מאה שנה וגו' נודע ממדרש הנעלם שהגוף נקרא שרה לשון שררה שמטבע החומר להשתרר על זולתו ואברהם נקרא הנשמה. הזהר אומר^א ששרה היא הגוף ואברהם

ב ישעיה סג, טז.

ג בראשית כו, ח.

ד שם א, כז; ט, ו.

ה שם כא, ו.

נרשם ע"י איתאל גלעד. לא מוגה. מוצאי ט"ו מרחשון פ"ו - כפ"ח.

א זהר ח"א קב, א; שם קכב, ב; שם קכט, א.

מי שעוסק

בחומר,
בחומריות, יש לו
רצון להשתלט.
יכול להיות
שאם אין לו
את הרצון הזה,
היצר להשתלט
ולהשתרר, הוא
גם לא יצליח
בגשמיות

אינו מתפשט, אלא כולו מרוכז בנקודת האין שבו, וד"ל). צריך להתבונן בענין – החומר רוצה להשתלט. ממילא, מי שעוסק בחומה, בחומדיות, יש לו רצון להשתלט (לצבור הון ולאחוז בו בחזקה, שעל כן עיקר תיקון החומה, החומדיות, הוא בפיזור כספו ורכושו לצדקה, וד"ל). יכול להיות שאם אין לו את הרצון הזה, היצר להשתלט ולהשתרר, הוא גם לא יצליח בגשמיות, בחומדיות. הוא לא אומר שזה דבר רע – הרי אם הוא מפזר לצדקה ודאי שזה לא רע (ובכל זאת השאלה האם ראוי לצבור הון חומדיות לכתחילה היתה ה'מחלוקת' בין המאור עינים לבנו רבי מרדכי¹, ואכ"מ) – רק שזה הטבע של החומר.

להמית את הטבע הראשון

והנה אמרו רז"ל הרוצה לחיות ימית את עצמו. כתוב "אדם כי ימות באהל"² ודרשו חז"ל "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה"³. היות שהתורה נקראת "תורת חיים"⁴, הדברים נכונים לגבי החיים בכלל – שאם אתה רוצה לחיות תמית את עצמך⁵. גם זו תופעה של כיתרון האור מן החשך.

והענין הוא כי עצם אדם בתולדתו להמשך אחר הבלי הזמן ולהתגדל ולהתפאר

כאשר האדם נולד הוא בקטנות מוחין לגמרי, כמו שעוד נסביה, ובקטנות האדם נמשך לדברים קטנים. הטבע הראשון שלו – המוטבע שלו,

שאת, הגוף 'מצחיק' את הנשמה (גוף לשון זכר ונשמה לשון נקבה, "אחליפו דוכתייהו"), כאשר משני הצחוקים יוצא 'צחוק אחד גדול', צחוק העולם הבא, וד"ל.

הוא נותן לכך הסבר יפה, שלא ראיתי במקום אחר: מהזהר משמע שכל אשה היא גוף, אבל הוא מסביר למה הדוגמה הראשונה היא שרה. קודם קראו לה 'שרי', השרה שלי, וכעת נקראת 'שרה', שרה על כל העולם⁶. כמו שאברהם נקרא "אב המון גוים"⁷, האבא של כולם, שרה היא המלכה-השרה

של כולם. גם אברהם הוכתר כמלך בעמק המלך⁸, אבל עיקר הענין שלו הוא להיות אבא של כולם ועיקר הענין של שרה להיות השרה של כולם. צריך לתת על כך את הדעת. הוא אומר שהגוף נקרא "שרה" כי בטבע החומר להשתרר על הזולת⁹.

זהו כבר ווארט יפה – ככל שהדבר יותר מגושם, יותר חומרי, יש בו יותר 'יש', והטבע של ה'יש' הוא להשתרר, להשתלט, על מה שחוץ ממנו (היש מתרבה ומתפשט, סוד "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה ורדו גו"¹⁰, מה שאין כן האין – הנשמה, "אין מזל לישראל"¹¹ –

1 רש"י על בראשית יז, טו.

2 בראשית יז, דה.

3 רש"י על בראשית יז, יז.

ט והנה, חמר עולה אברהם, בסוד "מהתעבות האורות נהוהו הכלים" (ראה ע"ח ש"ז פ"א) – התעבות היינו הגשמה. האשה, שרה, היא ההגשמה של האיש, אברהם, שממנה דווקא נולד ממשכו של אברהם, כ"ן לשרה" (בראשית יח, י) דוקא, וד"ל. ההתעבות היא סוד שם עב, האיתן שבנשמה (סה"מ עטר"ת ד"ה "ראה אנכי" פ"ב), סוד אברהם שנקרא איתן האזרחי (ב"ב טו, א; ויקרא רבה ט, א; זהר ח"ב קי, א), העתיד לזרוח על ידי שרה. עב עולה חסד, "חסד לאברהם" (מיכה ז, כ), וכמו ש"תתן אמת ליעקב" היינו רחל ליעקב, כמבואר במ"א (ראה גם אצורות רמח"ל עמ' רפז ואילך), כך "חסד לאברהם" היינו שרה לאברהם, ודוק.

י שם א, כח.

יא בעש"ט עה"ת לך אות כו ע"פ שבת קנו, א.

יב ראה גם אמרות טהורות מערכתו סיפור קיג (ושם הערה קיד).

יג במדבר יט, יד.

יד שבת פג, ב.

טו תפלת שמו"ע, ברכת "שים שלום".

טז הציטוט כפפנים מובא בכ"ד בספה"ק עפ"י תמיד לב, א ("מה יעביד איניש ויחיה...ימית עצמו").

הנה"י שלו – הוא להמשך להבלי הזמן, שגם הם בחינת נה"י. האדם נמשך ל"תענוגות בני אדם"^כ וכיו"ב, הבלי הזמן, והוא מוסיף גם "להתגדל ולהתפאר" – פגם וקטנות בספירת הגדולה-החסד, "לך הוי' הגדלה"^כ, ובספירת התפארת, "... והתפארת". "הבלי הזמן" הם בעיקר הספירות נצח-הודיסוד ו"להתגדל ולהתפאר" חסד ותפארת.

וצריך האדם הרוצה להמשיך חיות עליון מבואר יתברך בקרבו כשהאדם מתחיל להתבגר-להתגבר על יצרו, הוא מקבל דעת. בהרבה מקומות דעת היא רצון^ט. הדעת היא בעצם ההתקשרות

למה שאתה רוצה. כשאדם מתחיל לקבל דעת הוא מתחיל לרצות לא לחיות חיי הבל – הוא רוצה לקבל חיות מלמעלה, שיחיה בחיים רוחניים, בחיים אלקיים^כ, שירגיש שה' מחיה אותו ולהלל אותו יתברך על כל נשימה^{כא}.

מה הכלי לזה, מה הדעת של האדם? אם אני רוצה שה' ישכון בתוכי, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"^{כב}, הדעת האמתית היא להכיר-לדעת שהדבר תלוי בשפלות שלי:

כמו שאמר הכתוב **אשכון את דכא ושפל רוח הפסוק** אומר "מרום וקדוש אשכון ואת דכא

יז קהלת ב, ח.

יח דה"א כט, יא.

יט ראה קידושין ב, ב ובריבוי מקומות בש"ס "דעת" הוא בניגוד ל"בעל כרחו" - 'לרצונו' או 'שלא לרצונו'.

כ ראה גם תניא אגה"ק יא.

כא בראשית רבה יד, ט.

כב שמות כה, ח.

כשאדם מתחיל לקבל דעת הוא מתחיל לרצות לא לחיות חיי הבל - הוא רוצה לקבל חיות מלמעלה, שיחיה בחיים רוחניים, בחיים אלקיים, שירגיש שה' מחיה אותו ולהלל אותו יתברך על כל נשימה ונשימה

ושפל רוח"^{כג}, אבל חז"ל קוראים^{כד} כמו שכתוב כאן – מחברים את הביטויים. זהו גם הפשט – איפה "אשכון"? בתוך ה"דכא ושפל רוח" (ר"ת דור, ה"דכא ושפל רוח" עושה לה' יתברך דירה בתחתונים^{כה}). מי שמתחיל לקבל דעת – מתחיל להבין זאת. איך אנחנו קוראים לכך ב"פרק בעבודת ה'"^{כז}? ששפלות חייבת להיות כלי לרחמי ה', השפלות מתחבר עם הרחמים (הנמשכים מ"מרום וקדוש", רוממות אל). שפלות היא הכרה שאני רחוק לגמרי, אני אפס (גאר נישט ווערט), אבל אין להתייאש – אני צריך להכיר שבכל רגע ה'

מרחם עלי ומחיה אותי. זהו עיקר יחוד קוב"ה ושכינתיה בעבודה – לייחד את התחושה של רחמי ה' (קוב"ה) והשפלות שלי (שכינתיה), שבעצם "הא בהא תליא". עצם השפלות הוא

כג ישעיה נז, טו, וכמה רמזים: "מרום" [284, יא פעמים הוי'] וקדוש [416, טז פעמים הוי'] עולים **שבת (זך פעמים הוי', יהלום הוי')** ועם "שפל רוח" [624, כד פעמים הוי'] עולה 1326, נא פעמים הוי', משולש 51, **אמונה** פעמים **אחד אהבה**, "ישא הוי' פניו אליך וישם לך שלום" (במדבר ו, כה) וכו'. "אשכון" עולה 377, **שמואל**, 13 פעמים 29. כל הביטוי "מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח" עולה 2141 - "ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד" (בראשית א, ה), סיום "יום אחד" של מעשה בראשית. אוריום היינו "מרום וקדוש", אור אלקותו ית', אור רוממות אל, ואילו חשך-לילה היינו "דכא ושפל רוח", שפלות האדם. זהו הסדר מלמעלה למטה, מרוממות אל לשפלות האדם, אך עבודת האדם צריכה, לכתחילה, 'מדאורייתא', להיות מלמטה למעלה - ויהי ערב [חשך-לילה, שפלות האדם] ויהי בקר [אוריום, רוממות אל] - "היום הולך אחר הלילה" (חולין פ"ה מ"ה). רק בקדשים - מי שהוא "קדש להוי'" - הסדר הפוך, "לילה הולך אחר היום" (חולין פג, א; תמורה יד, א), וד"ל (על הסדרים השונים ראה תשואות חן ליקוים ובאריכות ברשימת ג' כסלו - נדפסה בלגיון ויצא - תשפ"א).

כד מגילה לא, א; סוטה ה, א.

כה תנחומא נשא טז.

כו **לב לדעת** עמ' ח (וראה גם שם ביאור ז).

יש אנשים שהם 'חמשים' (חצי־חצי, ככה־ ככה), ויש שהם 'שבעים וחמש' (עובר במבחן), אבל לומר 'אני מאה' פירושו לומר שאין שלמות יותר מתני

שבגיל 99 כרת ברית עם ה', ברית מילה (על מנת להוליד בקדושה^{לג}) ובגיל 100 כבר התממשה ההבטחה של ה', כאשר הוליד את יצחק (99 ועוד 100 עולה 199, **צדקה**, מצותו המיוחדת של אברהם אבינו, שבזכותה זכה לבן). התופעה הזו מתממשת בפסוק הזה. ממילא, ה־א הזו רומזת לנשמת יצחק אבינו, שמשלים את אברהם למאה^{לד}. כמו שכתוב בלוח "היום יום"^{לה}, מה שהרבי הצמח־צדק הסביר לנכדו הרבי הרש"ב בקטנותו, בזכות שיהודי

בגיל 99 החליט שהוא עדיין ערל וצריך למול את עצמו הוא 'שוה' שה' יתגלה אליו. 99 כאן היינו תכלית השפלות. זו תופעה יפהפיה בפסוק הזה. "מה הוי' אלהיך שאל מעמך?" – "מאה", שעל ידי "מה", שפלות, תגיע למאה, הולדה והתפשטות בעולם.

עוד משהו: אם אני אומר "ונחנו מה"^{לו}, כמו משה, המשמעות היא 'אנחנו גארנישט', הפוך מ'אני מאה'. יש אנשים שהם 'חמשים' (חצי־חצי, ככה־ככה), ויש שהם 'שבעים וחמש' (עובר במבחן). אבל לומר 'אני מאה' פירושו לומר שאין שלמות יותר ממני. תוספת ה־א כאן הופכת את הענו מכל אדם, המרגיש את עצמו חסר־כל, לאדם השלם. כמו הלל הזקן, הענוותן^{לז}, שאמר "אם אני כאן הכל כאן"^{לח}, וכתוב בזהר ש"אני דא שכינתא"^{לט}. הוספת ה־א היא הכנסת ה'

לג גור אריה על בראשית יז, ט.

לד סוד "מי **מלל** לאברהם גו" (בראשית רבה נג, ט), "מלל" בגימטריא 100, כפירוש רש"י עה"פ. "**מלל לאברהם**" בגימטריא **חשמל**, "חש" עד גיל 99, "מל" לשון ברית מילה בגיל 99, ו"מל" לשון דבור והתגלות בגיל 100, וד"ל.

לה ט' חשון.

לו שמות טז, זח.

לז שבת ל, ב.

לח סוכה נג, א; השמטות זהר ח"א רסא, ב.

לט זח"ג רעו, א.

ההכרה שאיני יכול להתקיים רגע בלי רחמי שמים. זו המשמעות הפנימית של "אשכון ואת דכא ושפל רוח".

להמית את עצמיות טבעו שהוטבע בעת הולדו ולהיות שפל רוח בעיניו.

בשביל להיות דכא ושפל רוח אדם צריך להמית את עצמו, להמית את עצם הטבע הראשון שלו. הטבע הראשון הוא לא שפל רוח^{לב}, והטבע השני – **טבע שני** בגימטריא **אמת**^{לכ} – הוא שמתחיל להיות לאדם שכל של

קדושה, והוא מבין שאם הוא רוצה לקבל את אור ה' הכלי לכך הוא אך ורק שפלות.

מ"מה" ל"מאה"

וזה שאמר בנגרא על פסוק מה ה' אלהיך שואל מעמך אל תקרי מה אלא מאה

ידוע הרמז היפהפה בפסוק הזה^{לכ} (שמופיע בפרשת היראה בפרשת עקב): יש בכל הפסוק 99 אותיות, אבל כשמוסיפים את ה־א – לפי דרשת חז"ל^{לד}, דרשה של רבי מאיר, ש"מאיר עיני חכמים בהלכה"^{לא}, שצריך להוסיף א בפסוק ולהפוך "מה" ל"מאה"^{לב} – היא משלימה את הפסוק למאה אותיות (**יפ** של פסוק)!

מה היחס בין 99 ל־100? שייך לאברהם,

כז וראה אמרות טהורות מערכתו סיפורים נאיג על שגב מדת "מאד מאד הוי שפל רוח" (אבות פ"ד מ"ד) מחד ועל כח בעל המאור עינים לפעול מדה זו - גם על בעל אכסניא פשוט או על אברך בעל גאווה - כשאמר תיבות אלו מעומק לבו.

כח ראה **הטבע היהודי** עמ' קמ. ובכ"מ.

כט דברים י, יב.

ל זהר ח"ג קעט, א. וראה מנחות מג, ב.

לא עירובין יג, ב.

לב **מה מאה** עולה 91 (משולש 13), **אמן** שילוב השמות **הוי' אדני** (ביחול'ע וביחול'ת). **הוי' מאה** הוא סוד שם **עב** (האיתן שבנשמה, עצם הנשמה). שם **אדני** (שם המלכות) עולה **כמה** (כמה' היא שאלת המלכות, והוא כ־מה של תפארת, לעומת "מאה" שבכתר, כדלקמן בפנים).

בשפלות אמתית ה' שוכן, אבל בשפלות של שקר הוא לא שוכן

התורה אותו שהיה עניו מכל האדם אך שגם במדת הענוה יש כמה בחינות אשר לא טובים הרחוקין מן האמת כנודע להמסתכל בדבר זה עד שיש כמה בני אדם אשר לפי ראות העין הן ענוותנין ולא נתקיים בהן אשכון את דכא אך מפני שלא

אחזו במדה זו על צד האמת

הפסוק "מה הוי' אלהיך שאל מעמך"^{מח} מופיע במשנה תורה, בו משה מדבר בגוף ראשון, והוא מלמד כאן דעת את העם ביחס למדתו שלו, "והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה"^{מט}, מדת ה"ונחנו מה" שלו. הענוה היא אמנם הבסיס של הכל, אבל יש ענוה רחוקה מן האמת. בשפלות אמתית ה' שוכן, אבל בשפלות של שקר הוא לא שוכן. איך קוראים לשפלות של שקר בחסידות? קליפת ראומה, ראו את ה- מה שלי^מ. הוא לא אומר זאת בפירוש, אבל ממש שייך לכאן – כי הוא מדבר על "מה", "מה הוי' אלהיך שואל מעמך", ואומר שאי אפשר להסתפק ב"מה" וחייבים להמשיך לתוכו את ה-א. מי שלא ממשיך את ה-א יכול לרדת לראומה, ראו את ה"מה" שלי, תראו כמה אני ענו'. מי שיש לו עינים פקוחות רואה שהוא מדבר כאן על ההתמודדות של החסידות עם הענוה ה'מתנגדית' – מה שקראו בחסידות 'הענו מפינסק'^{מח}, ענוים שהתפארו בענוה שלהם. הוא אומר שענוים כאלה 'לא שוים', בדיקו ההיפך^{מט}.

מה דברים י,יב.

מו במדבר יב,ג.

מז כש"ט (קה"ת) אותיות לא רשטו. ראה לקו"ת בהר מג, א ובנסמן שם.

מח ראה גם שיעורי י"א מנ"א תשע"ב; ר"ח סיון תשע"ה; ו' מנ"א תשע"ט. ובכ"מ.

מט ובלקוטי תורה של בנו (ליקוטים ד"ה "עקביא בן מהללאל") הביא בשמו: "אך כן אמר אבי מורי זלה"ה יש שהוא עניו אבל אם נוגעים בענוותנותו הוא מקפיד, זה אינו עניו, וד"ל" (ועיי"ש שהביא זאת בנוגע למעלת "בני אהרן", שהם "כאהרן שהיה אוהב שלום ורודף שיהיה גרוע בעיניו מכל ישראל, ממילא אוהב שלום", בניגוד לבני משה' הנוקטים בענוה – והוא ראה גדולה לאמור כאן, ודוק).

לתוכי – כמו שהוא מיד יסביר בפירוש – ואז אני יכול לומר 'אני מאה'. אבל קודם צריך להיות 'אני מה' (כמאמר הלל, "וכשאני לעצמי [הרגשת ה'אני' שלי בפני עצמי] מה אני"^מ).

כעת הוא בעצם מתחיל לפרש

את "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" של חיי שרה. בכללות, "חיי שרה" היינו היכולת לקבל חיות מה', מלמעלה – זהו הסיפור כאן. הביטוי "שני חיי שרה" בסוף אומר ש"כולם שוים לטובה"^{מא} – שבסוף ה"מאה", ה"עשרים" וה"שבע" שוים לטובה. בהתחלה הם לא שוים, כל אחד מהם מדרגה בפני עצמה, אבל בסוף הכל מתחבר ומתאחד לגמרי. הוא יסביר לנו ש'אני מה' היינו השכל שמקבלים בגיל עשרים. את 'אני מאה' מקבלים בגיל מאה, או – כפי שיסביר כאן – שמגיל עשרים כבר מקבלים הארה ממאה (מכח חז"ל שדרשו "אל תקרי מה אלא מאה"), ולכן אפשר, כבר בגיל עשרים, לומר 'אני [כבן] מאה' (כמו ראב"ע שאמר "הרי אני כבן שבעים שנה"^{מב} בהיותו בן חי שנים^{מג}). נוגע לכל מי שכאן מתקרב לגיל עשרים, או כבר עבר אותו. עד גיל עשרים אין לך הארה של מאה, אבל מגיל עשרים אפשר (וצריך) כבר לומר 'אני מאה' (על בסיס 'אני מה'). [האות כ, עשרים, במילוי – כף – שוה מאה]. נכון, כתוב "עשרה עשרה הכף"^{מד}, יש חבור של "עשרה עשרה", שהוא עשרים, ויש כפל שלהם, מאה. מתאים מאד למה שהוא כותב כאן.

שפלות באמת

והענין הוא כי משה רבינו ע"ה לימד דעת את העם שאחזו את מדרתו שאמר ונתנו מה ועל זה שבחה

מ אבות פ"א מ"ד.

מא רש"י לבראשית כג, א.

מב ברכות פ"א מ"ה.

מג ראה רש"י ברכות יב, ב ד"ה "כבן" וברכות כח, א.

מד במדבר ז, פו.

היה עוד משהו שחתם כך, שלא היה ראוי לכך, והחסידים של רבי מענדלי אמרו לו - רבי מענדלי הוא 'השפל באמת', אבל הרב שלך הוא 'באמת אשפל'...

סיפור^נ, שהיה עוד מישהו שחתם כך, שלא היה ראוי לכך, והחסידים של רבי מענדלי אמרו לו – רבי מענדלי הוא 'השפל באמת', אבל הרב שלך הוא 'באמת אשפל'... דווקא מי שהוא גם 'מה' וגם 'מאה', כנ"ל, יכול לומר על עצמו "השפל באמת", "אם אני כאן הכל כאן" וכיו"ב.

ולכן אמר משה רבינו ע"ה מה ה' אלקיך שואל מעמך מדריגת מ"ה ודרשו רז"ל אל תקרי מה אלא מאה שצריך לאחוז מדה זו באופן שיכניס בו על ידי זה הא' אלופו של עולם

לרמו על האמור.

אמרנו ששפלות בלי רחמים 'טאגנישט', זה לא זה. כאן הוא לא מחלק בין שפלות לענוה. לכן, אם הענוה היא בלי אלקות – רק ריחוק של האדם, להרגיש כמה שאני לא שווה – היא לא טובה. קוראים לכך קיצוץ בנטיעות – שם נרדף לכפירה. הרי השפלות היא המלכות. אם אתה לא מחבר את המלכות עם הז"א, עם התפארת, אתה מקצץ בנטיעות. בשפלות של השפל באמת ה' שוכן, אבל בשפלות של שקר הוא לא שוכן, ואז הענוה היא קיצוץ בנטיעות. הכנסת ה' לתוך השפלות, הענוה, היא-היא הכנסת ה"א – האות אלה, הרומזת לאלופו של עולם^{נז} – לתוך ה"מה (בדיוק כמו שהרבי מסביר^{נח} שצריך להכניס א – שהפירוש הראשון שלה היא "אלופו של עולם" – לתוך ה"גולה, שבה עם ישראל נמצאים בשפל המדרגה, כדי להפוך אותה ל"גאולה". זהו הפשט של "אשכון", שה' ישכון בתוך ה"דכא".

במשפט הזה יש גם קשר עם החבר הטוב של רבי מנחם נחום מטשרנוביל – רבי מנחם מענדל מויטבסק, בעל פרי הארץ (שני תלמידי המגיד שזכו להיות אצל הבעל שם טוב). יש סיפור שלם^{נח}, שאנחנו אוהבים לספר^{נא}, שרבי נחום שאל את אדמו"ר הזקן – שאוהב אותו אהבת נפש – למה אחרי הסתלקות המגיד לא התקשרת אלי אלא לרבי מענדלי מויטבסק? הוא כאילו אומר – 'אנחנו כל כך אוהבים זה את זה, היית צריך לבוא אלי'. קודם כל,

על פי פשט, היא הנותנת – באוהבי נפש לא צריך להיות אחד שהוא העבד של השני. אמנם אדמו"ר הזקן הוא תלמיד-חבר של בעל פרי הארץ^{נב} – גם חבר וגם תלמיד – אבל בתור תלמיד הוא היה בטל אליו, 'חסיד' שלו לכל דבר. לעומת זאת, אדמו"ר הזקן עם רבי נחום וגם עם רבי זושא – שניהם הרבה יותר מבוגרים ממנו – הם רק חברים טובים, אוהבי נפש^{נב}. יש מעלה בזה ומעלה בזה, לא אותו דבר. בכל אופן, יש כאן רמז מובהק לרבי מענדלי, שהיה חותם 'השפל באמת'^{נד}. לא מספיק רק 'השפל', כי בשפלות בלי אמת לא סגי. כמו שהסברנו הרבה פעמים^{נד} – ומתקשר לגמרי למה שהוא מיד יגיד – 'השפל באמת' זהו יחוד של יסוד (שפנימיותו אמת) עם מלכות (שפנימיותה שפלות).

[ה'מתנגדים' יגידו שלחתם 'השפל באמת' זה גם להתפאר בענוה שלך...] זה קשור לעוד

נ מגדל עז (מונדשיין) שער המעשה עמ' קסיקסא.

נא ראה פנים אל פנים עמ' ריא; שיעור א' אייר תשס"ז. ובריבוי מקומות.

נב ראה שיחת ליל שמח"ת תשמ"ח סי"ט.

נג כנ"ל ח"א של השיעור - נדפס לעיל בחוברת - באריכות.

נד בית רבי ח"א פ"ה.

נה ראה מבחר שיעורי התבוננות ח"י עמ' 71. ובכ"מ.

נו אוסף מכתבים (שכטר, ירושלים תשע"ז) ח"ג עמ' צג.
נז בראשית רבה כ, ב; זהר ח"ג טז, ב; לא, א.
נח שיחת פרשת אחרי מות יקדשים ופרשת אמור תשנ"א.
מבואר באריכות במדועות טבעית מאמר "מגולה לגאולה".

היצר הרע של משה רבינו

הוא אמר כאן הסבר מפתיע, פלאי פלאים. איך אתה אומר בנשימה אחת, שמשה רבינו הוא הענו מכל אדם – לכאורה השבח הכי גדול לבר אנוש – ובמשפט הבא אתה אומר שיתכן שזה לא תמיד הכי טוב, שמדת הענוה יכולה להיות שלילית? הסברנו

לפני כמה ימים^ט – כבר נמצא בנפלאות של השבוע (וירא) – שלמשה רבינו יש גם יצר טוב וגם יצר הרע. איך זה יכול להיות? הוא הרי הנבחר והשלם שבמין האנושי! אבל האמת היא שהכל לפי ערכין, הכל יחסית.

התורה הזו התחילה ביחוד של גוף-נשמה. אחד הרמזים החשובים אצלנו^{סא} שהמלים **גוף-נשמה** משלימות ל-22 ברבוע (484), **כב** אתוון דאורייתא כפול **כב** (כאשר כל אות כלולה מכל האותיות). מסבירים שזהו גם היחוד של "ויספו ענוים בהוי' שמחה"^{סב} – גם **ענוה-שמחה**, זוג מובהק, שוה אותו דבר. אם **גוף-נשמה** שוה **ענוה-שמחה**, צריך להחליט מי כאן הגוף ומי כאן הנשמה. היות שכתוב בקבלה שנשמה היא אמא^{סג}, ואמא היא "אם הבנים שמחה"^{סד}, נאמר שהנשמה היא שמחה. ממילא, מהי הענוה? היא צריכה להיות הגוף. למה? כי ענוה היא סוג של שפלות^{סה}, והשפלות היא מכח הגוף – הגוף

ענוה היא סוג של שפלות, והשפלות היא מכח הגוף – הגוף שפועל אצלי את הרגשת הריחוק והשפלות שלי

שפועל אצלי את הרגשת הריחוק והשפלות שלי.

לאור זאת, נאמר ווארט שנשמע בשמיעה ראשונה חריף: היצר הרע של משה רבינו (כנ"ל) שגם למשה רבינו יש יצר הרע, לפי ערכין) הוא הענוה שלו! [לכן משה אומר "שלח נא ביד תשלח"^{סז}] נכון מאד. **שליח** בגימטריא **שמח**. אם היה שמח – היה מוכן לקבל את השליחות. הוא לא מוכן לקבל את השליחות דווקא מצד הענוה שלו. על אי-רצונו, בעקשנות, לקבל את השליחות הוא גם נענש^{טז}.

הענוה היא עיקר ההתגלות של נפש-משה בגלגול הראשון. אבל אחר כך הוא חוזר כרשב"י – שכתוב שהוא הגלגול העיקרי שלו^{סח} – ועל רשב"י אומרים שהוא 'רבי שמח'^{טח}. מסתמא רשב"י גם ענו מאד, אבל העיקר אצלו שהוא רבי שמח (ומכך נובעת מעלתו ביחס למשה רבינו, שמשה "לא ידע כי קרן עור פניו", מרוב ענותנותו, ואילו רשב"י כן ידע כי קרן עור פניו^{טו}, מרוב שמחתו בעבודתו יתברך ובגילוי רזין דרזין דתורת משה, וד"ל). הוא כבר גילה את הנשמה, שהיא השמחה, היצר הטוב (של משה וכל גלגוליו במשך הדורות, שהרי "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"^{טז}).

הווארט הזה מאד טוב בשביל ברסלב: היצר הטוב של האדם הוא כולל גם לעשות שטויות, אם צריך, בשביל להיות שמח, שהרי "מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד"^{טז}. אם אתה כל הזמן מוריד את הראש בשפלות וענוה – זו עצת

נט שיעור אור לוי' חשון (נדפס בגליון וירא) השתא.
ס ראה פיה"מ לרמב"ם על פרק חלק ביסוד השביעי (ובהקדמת הבית יוסף).

סא התועודות כ"ח אדר מ"ה. ובכ"מ.

סב ישעיה כט, יט.

סג ע"ח ש"ו פ"ה. ובכ"מ.

סד תהלים קיג, ט.

סה מבואר בחסידות (ביאורי הזהר אדה"א סוף פרשת פקודי, וראה לקו"ש ח"ג בהעלותך שיחה ב) שהענוה של משה רבינו היתה המחשבה ש'כולם טובים ממני, ואם ה' היה נותן לאחר את המעלות הנפשיות שהוא נתן לי, אותו יהודי היה מנצל אותן הרבה יותר טוב ממני' – היינו שפלות ממש.

סו שמות ד, יג.

סז זבחים קב, א.

סח שער הגלגולים הקדמה לו.

סט לקוטי דיבורים ח"ג עמ' 1034.

ע זהר ח"ג קלב, ב.

עא ע"פ תקו"ז תקון סט (קייב, א). וראה גם זהר ח"ג רטז, ב.

עב לקומ"ת תורה כד.

היצר הרע הזה, הענוה והשפלות, הוא גם יסוד עבודת השי"ת. אך היצר הרע יכול להתדרדר, להיות ענוה פסולה

יותר שייך בעצם ליצר הרע, אבל גם עם חלק של היצר הטוב. יש למישהו רעיון מה יכול להיות היצר האמצעי?

כתוב בחסידות¹⁷ שזהו ההבדל בין שדין יהודאין לשדין נוכראין. שד יהודי הוא יצר, אבל יש לו תאוה רק לדברים מותרים, תאוות היתר. לפי תורת הנגלה, גופא דאורייתא, לא נורא שאדם יאכל גלידה עם הכשר טוב. אולי

אפילו הגעשמאק שהוא יקבל מזה יגיע לשם שמים. לפי הרמב"ן, שפוסק ש"והתקדשתם והייתם קדושים"¹⁸ זו מצות-עשה של "קדש עצמך במותר לך"¹⁹ – ואדמו"ר הזקן פוסק בתניא כמוהו²⁰ – זו לא תאוה כשרה. בכל אופן, גם מי שמחזיק בדרגות עליונות, לילדים ודאי יחלק סוכריות וגלידה כשרה, כמו שגם הרמב"ם כתב²¹ שצריך לעשות כדי להרגיל ילדים ללימוד. השאלה אם גם אני כזה ילד, שצריך ממתק בשביל ללמוד תורה. יתכן שגם הצדיק כשהוא נופל זקוק לך, "שבע יפול צדיק וקם"²². לפעמים גם כשמישהו מגיע לכלות הנפש צריך לשים לו משהו בפה כדי להחזיר אותו לעולם הזה, כמו שמסופר על אדמו"ר הזקן ורבי אברהם המלאך²³. בכל אופן, שדין יהודאין הם רק לדברים מותרים – לא נורא להתאוות לכך, עד כדי כך שאולי יש בתאוה הזו משום "כל מעשיך יהיו לשם שמים"²⁴. אבל יש שדין נוכראין, שהם יצר הרע לדברים אסורים – תאוות איסור.

היצר הרע! רק מה? היצר הרע הזה, הענוה והשפלות, הוא גם יסוד עבודת השי"ת. אך היצר הרע יכול להתדרדר, להיות ענוה פסולה. צריך לשמור על הענוה שלך, שתהיה ענוה באמת, שפלות באמת, ואז "אשכון ואת דכא ושפל רוח".

בכל אופן, הווארט עדיין לא מוסבר מספיק. איך אפשר לומר כזה דבר, שהענוה זה היצר הרע

של משה רבינו? התורה משבחת אותו, "והאיש משה ענו מאד", האם הכוונה שיש לו היצר הרע הכי גדול, שהוא יותר ענו מכל האדם אשר על פני האדמה!?

היצר האמצעי - יצר'נגה

נשאל שאלה פשוטה: כל פעם שיש שני קצוות, 'צווי דינים', לפי חסידות חייב להיות ממוצע באמצע, 'דריי דינים'²⁵. אם יש לי שני מושגים כאלה, יצר טוב ויצר הרע, צריך להיות גם יצר שלישי ביניהם – מהו? לא שמעתי אף פעם שיש עוד יצר ביניהם. למה אף אחד לא ספר לי?!

קודם כל נשאל את הציבור הקדוש – מה יכול להיות היצר השלישי? [אולי נפש השכלית]. זו הוה-אמינא טובה, כי בין הנפש האלקית לנפש הבהמית יש את הנפש השכלית²⁶, אבל הנפש השכלית לא מתאימה למלה יצר. בנפשות מתאים לומר שבין הנפש הבהמית לנפש האלקית יש את הנפש השכלית. כתוב²⁷ שהיא בעצם המוחין של הנפש הבהמית, אבל היא קובעת ברכה לעצמה. גם כאן אפשר לומר שאם נזהה את היצר הבינוני, האמצעי, הוא גם יהיה

עג ראה גם הקדמת **שבעים פני חן**.

עד לקו"ת בחקתי מז, ג. ראה סדרת שיעורים, החל משבת בחקתי ע"ח; אור לכ"ח חשון ע"ט.

עה לקו"ת שם; ד"ה "אשרי תבחר ותקרב" תשט"ז; הנפש פ"א עמ' לג.

עו תניא פ"ח.

עז ויקרא יט, ב. וראה ברמב"ן שם.

עח יבמות כ, א.

עט תניא פ"ל.

פ הקדמת הרמב"ם לפרק חלק, וראה הלכות תשובה פ"י ה"ה.

פא משלי כד, טז.

פב ראה אג"ק מוהרי"צ ח"ג עמ' שפג ולקו"ש חכ"ז עמ' 273-275 (והנסמן שם הערה 49).

פג אבות פ"ב מ"ב.

קליפת נגה היא בסוד "יעלו שמים ירדו תהומות", "אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע"

בשביל הולדה – כמו שכתוב
השבוע בנפלאות (כנ"ל) – עיקר
היצר שצריך בשביל להתחתן.
אחרת אין תולדות, אין "פרו
ורבו"^{צא}, תהא שנת פרו ורבו^{צב}.
[איפה הוא היה עד עכשיו?!]
אמרנו שלא ספרו לי עד עכשיו.
בעצם כן ספרו, בתניא, רק לא
הבנתי – לא קראו לילד בשמו.

כמה שוה יצר נגה? משיח. הוא המשיח,
לא היצר הטוב (היינו מה שהמשיח הוא בעל
תשובה ולא צדיק גמור^{צא}). כמה שוה יצר טוב?
אברהם אבינו. תחשבו כמה שוה יצר הרע ותגלו
מי הוא^{צד}... לא ספרו לנו על יצר נגה כי משיח
עוד לא בא, אבל כעת שמוכנים למשיח צריך
לספר עליו הרבה, לדעת שבכוחו להעלות את
היצר הרע ולהכליל אותו בתוך היצר הטוב (ובכך
לקיים "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך" –
"בשני יצריך"^{צה}). זה בעצם מה שהוא רוצה
ללמד אותנו כאן, כשהוא מדבר על תיקון הענוה
– היא היצר האמצעי (שיש בו טוב ורע, ענוה
באמת וענוה של שקר, ענוה פסולה), החוויה של
הגוף, שצריך לתקן (ענוה באמת היינו זכוכה הגוף,
בעוד ענוה של שקר היינו גסות הגוף).

"מאה ברכות"

הדרשה "אל תקרי 'מה' אלא 'מאה'" היא
אסמכתא לתקנה של מאה ברכות בכל יום^{צו},

צא בראשית א, כב; א, כח; ט, א; ט, ז.

צב כמספר החל מרשימת הרב (צינץ) מט"ו אלול תשפ"ה.
נדפס בגליון ראשיהשנה תשפ"ו.

צג ראה תנ"ח וישלח מג, א.

צד יצר הרע עולה הלך ארץ איש, שלשת שלבי כיבוש
והשתלטות היצר הרע על גוף האדם (העיר קטנה), כמאמר
חז"ל "בתחלה קראו הלך ולבסוף קראו אורח ולבסוף קראו
איש, שנאמר וַיֵּבֶא הֵלֶךְ לְאִישׁ הָעָשִׁיר וַיִּחְמַל לְקַחַת מִצְאֵנוֹ
וּמִבְּקָרוֹ לַעֲשׂוֹת לְאִרְחֵי הָאָדָם לֹא וַיִּקַּח אֶת כְּבֹשֶׁת הָאִישׁ הָרֹאשׁ
וַיַּעֲשֶׂה לְאִישׁ הָאָדָם אֱלֹיוֹ" (סוכה נב, ב עפ"י שמואל"ב יב, ד).

צה ברכות פ"ט מ"ה.

צו מנחות מג, ב; שו"ע או"ח מו, ג וראה במדבר רבה יח, כא;
תנחומא קרח יב.

היחס הוא כמו בין נפש
הבהמית של יהודי, שהיא מקליפת
נגה, לנפש הבהמית של גוי, מג"ק
הטמאות. נקרא ליצר האמצעי
'יצר נגה', או 'יצר טוב ורע', יש
רק טוב (יצר טוב), יש רק רע (יצר
הרע), ויש אחד שהוא גם וגם –
באמצע, הכי כיף ("טוב לשמים
וטוב לבריות"^{צד}...)... אם יש כזה

יצר, שהוא גם טוב וגם רע, הוא מה שנקרא
בתניא קליפת נגה. ביצר הרע של קליפת נגה
יש גם טוב וגם רע – הנטיה הראשונה של
קליפת נגה היא לרע^{צה} – אבל היא גם מסוגלת
להעלות את הכל (כל התאוות כו') לקדושה,
לטוב (קליפת נגה היא בסוד "יעלו שמים ירדו
תהומות"^{צו}, "אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה
למטה מנגע"^{צז}). אדרבא, כל הירידה לגוף היא
לא בשביל הנפש האלקית, היצר הטוב, אלא
בשביל תיקון היצר הזה – לתקן את קליפת
נגה, עד שיתקיים באיש הישראלי, "ועמך כלם
צדיקים"^{צח}, "ארח צדיקים כאור נגה הולך ואור
עד נכון היום"^{צט}. דווקא 'יצר נגה', אם מתקנים
אותו, מסוגל – בהיותו ממוצע בין טוב לרע –
להעלות את כל הניצוצות הקדושים הטמונים
בקליפות, גם בג"ק הטמאות לגמרי, לקדושה.
זה תלוי בנו, שנעשה אותו ממוצע מחבר לגמרי,
שיעלה את הכל (ממוצע מחבר מעלה את היש
לאין, ממוצע מפקיס מוריד את האין ליש, וד"ל).
אם כן, יש לנו עוד יצר, שלישי, שאפשר
לקרוא לו קצת באריכות 'יצר טוב ורע', ואפשר
לקצר ל'יצר נגה'^צ. זהו היצר, לדוגמה, שחייבים

פד קידושין מ, א.

פה תניא פרקים וז.

פו תהלים קז, כו.

פז ספר יצירה פ"ב מ"ד.

פח ישעיה ס, כא.

פט משלי ד, יח.

צ נגה עולה חן – בתחלה היינו "שקר החן" (משלי לא, ל)
אך ע"י "יראת הוי'" הוא נעשה 'חן אמת' (ראה גם שבעים פני
חן פן א ושי"ן).

סוד ה"א (האלוף-המלך) בתוך ה"מה של משה רבינו, ובכך הוא הופך את משה מ"גואל ראשון" ל"גואל אחרון"^{קב} (כנודע ש"משה ועוד אחד – סוד ה"א – עולה משיח), הופך את תורת משה ("תורה מסיני"^{קג}, תורה של ענוה^{קד}) לתורת משיח ("תורה חדשה מאתי תצא"^{קה}, תורה שמחה), מתורה של 99 לתורה של 100...
ב. "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים"

כתר, מוחין ומדות

אחרי ההקדמות האלה נגיע להסבר של הפסוק עצמו. אבל עוד לפני שנקרא את ההסבר שלו, נאמר את ההסבר בזהר^{קו} שמובא תמיד בחסידות^{קי} ל"מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים":

"מאה שנה" הן הכתר^{קב}, בו יש התכללות כפולה – ספירה אחת, שמתכללת מעשר, וכל אחת מהעשר מתכללת שוב מעשר. ההתכללות הכפולה הזו היא המעלה של הכתר, לכן בכתר יש מאה^{קט}.

אחר כך במוחין, חכמה ובינה, יש התכללות פעם אחת – שתי ספירות שכל אחת כלולה מעשר, וביחד הן "עשרים שנה".

קב ראה שמות רבה ד, ב; זהר ח"א רנג, א; שער הפסוקים ויחי; תו"א עה, ב.
קג אבות פ"א מ"א.
קד ראה תפארת ישראל, זרוע ימין וחסדי אבות לחיד"א, ועוד רבים.
קה ויקרא רבה יג, ג (ע"פ ישעיה נא, ד).

קו זהר ח"א קכג, א.
קז ראה ד"ה "ויהיו חיי שרה" תשמ"ה (נדפס בסה"מ מלוקט ח"א), וש"נ.
קח מאה כתר עולה 666, "מאה שערים" של יצחק (כנ"ל הערה צט), הבל פעמים חי (להחיות את הבל, המת הראשון, הבל עולם הזה הנ"ל).

קט "מאה ברכות", "מאה שנה" ו"מאה שערים, כנ"ל הערה צט.

**אני הולך לשים
משהו בפה שלי,
שהוא בעצם
הבלי עולם הזה,
גוף. כאשר אני
מכיר שה' נותן
לי את הדבר,
ומברך עליו, אני
מכניס את ה"א
לתוך הגוף**

שבפירוש מקשרים אותה לסוד של "מאה שנה"^{צז}. מה הקשר לכל מה שאמרנו עד עכשיו? מהי ברכה? לשון הברכה^{צח}, המשכה מלמעלה. אני הולך לשים משהו בפה שלי, שהוא בעצם הבלי עולם הזה, גוף. כאשר אני מכיר שה' נותן לי את הדבר, ומברך עליו, אני מכניס את ה"א לתוך הגוף ומגלה את הטוב שבקליפת נגה המעלה את הכל לקדושה, כנ"ל. כל החפצא של הברכות, במיוחד של ברכות הנהנין, הוא שרה. קודם כל, היא חיה "מאה שנה" עם מאה ברכות^{צט}.

על ידי הברכות ממשיכים את אלופו של עולם לשכון ב"דכא"^ק. כשאני מכיר שאני בעל תאוה^{קא} – או אפילו לא בעל תאוה, אבל חייב לאכול כדי שהגוף יחיה – זו כבר שפלות, וכשאני מברך אני מכניס את ה' לתוך השפלות שלי.

מי תקן את הברכות? דוד המלך, שמדתו מלכות, בחינת הנוקבא. דוד מלכא משיחא הוא

צז זהר ח"ג קכג, א; תקוני זהר חדש לפרשת שלח. ובכ"מ.
צח דעת זקנים מבעלי התוספות ופירוש הטור הארוך עה"ת בראשית יב, ג; תפארת שלמה ויצא ולחה"ס ושמח"ת; בני יששכר מאמרי ניסן ד; מאמרי אדר א; אגרא דכלה לך לך (עה"פ "ונברכו בך"), ובכ"מ.

צט אכן, הכל כלול באברהם, לו נאמר "והיה ברכה" (בראשית יב, ב) והוא "זקן בא בימים" (שם כד, א) - ק ברכות בכל יום (בזכותו "והיו ברכך את אברהם בכל") - כפי שנאמר גם בדוד המלך (מלכים"א א, א; בהפסרת חיי שרה), שתקן את אמירת מאה ברכות. בזכות "מאה ברכות" של אברהם ו"מאה שנה" של שרה זוכים ל"מאה שערים" (בראשית כו, יב) של יצחק ("מאה שערים" בעולם, "מאה שנה" בשנה ו"מאה ברכות" בנפש, בסוד "תברכך נפשי" החוזר ד"פ אצל יצחק ו"ברכי נפשי" החוזר ה"פ אצל דוד, ודוק).

ק כידוע, "דכא" ר"ת דירה כלים אשה - דירה נאה, כלים נאים, אשה נאה (שהיא שרה, ראה בראשית יב, יא), שמרחיבים את דעתו של אדם (ברכות נז, ב) - ובסוד "תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם" (תהלים ג), בתשובה מאהבה ושמחה של "קרבת אלהים לי טוב" (תהלים עג, כח), וד"ל.

קא 'אני בעל תאוה' שוה יצר הרע הנ"ל.

ודאי יש משהו מיוחד בגיל שבע ("בת שבע ליפוי"), שיא הילדותיות אצל רוב האנשים

במדרגת מה של הקדושה — מה
באמת, ולא מה לא באמת — כל
השנים שלו הן בבחינת מאה.
"עשרים שנה" — זמן הבטול
אכן, היכולת להמשיך את
הא לתוך ה־מה תלויה קודם כל
בכך שיהיה מה, וה־מה הזה מגיע
לאדם רק בגיל עשרים:

ועשרים שנה כי נודע שאין עונשין בבית דין של
מעלה עד עשרים שנה והטעם כי אינו בא לכלל דעת
שלימה עד כ' שנה

יש דעת שאדם מקבל בבר מצוה, ואז הוא
מחויב במצוות, אבל — כמו שהאריז"ל מסביר^{קכב}
— זו דעת מצד אמא. אבל דעת שלמה, גם
מצד אבא, מקבלים רק בגיל עשרים — לכן
הבן לא יכול למכור בנכסי אביו עד עשרים
שנה^{קכג}. רק בגיל עשרים, כשאדם מקבל דעת
של אבא ויכול למכור בנכסי אביו, הוא חייב
כלפי שמיא^{קכד} (כלפי אביו שבשמים^{קכה}). כל עוד
יש לך דעת רק מצד אמא — לא מגיע לך שום
עונש (הגם שדווקא "מינה דינין מתערין"^{קכז},
היינו בקורת וקפידא^{קכז}, אך ללא הסכמת אבא
אין כאן עונש בפועל). למה? כי בדעת של אמא
אין בטול אמתי, אין "מה". ברגע שאתה מגיע
לגיל עשרים כבר מצפים ממך שבדעת שלך יהיה
בטול. כלומר, בגיל עשרים יש לך יכולת שבתוך
הדעת שלך, ההתקשרות שלך לה', יהיה בטול,
ואם אתה לא מנצל את היכולת הזאת (כלומר
שאתה נשאר עם היש שלך) אתה חייב עונש
בדיני שמים.

נשים לב: ידוע ש־עשרים בעצמו שווה

ה"שבע שנים" הן כבר מדות
הלב (הז"ת), כאשר כל מדה היא
ספירה אחת, בלי התכללות של
כל אחת מעשר. במדות של הז"א
כשהן בקטנות, בלי מוחין וכל שכן
בלי כת, אין התכללות — והן
נשארות "שבע שנים" (ברגע
שהמדות מתכללות בעשר הן

הופכות משבע לשבעים, כמו שבעים סנהדרין,
שמסבירים בקבלה^{קכ} שהם המדות דאמא, הבינה).
במדרגות שיש בהן התכללות כתוב "שנה"
(מאה שנה ועשרים שנה), לשון יחיד, כמה
שיותר התכללות כך יותר התחברות והתאחדות,
הכל אחד, אבל כשאין התכללות כתוב "שנים",
לשון רבים, כל אחת שונה מהשניה, קצוות שונים
של "שבע שנים".

נאמר גימטריא יפה: כמה שוות שלש
המדרגות מאה שנה, עשרים שנה, שבע שנים?
2148. אם נחלק לשש, ממוצע כל מלה, נקבל
משיח. מי שיש לו את כל המדרגות הללו יש
לו שש פעמים משיח (אותיות ישמח, "ישמח
משה במתנת חלקו"^{קכא}, כנ"ל בענין הענוה של
משה והשמחה של משיח), ויש כאן שש מלים
— משהו משיחי מאד.

"מאה שנה" - "מה" באמת

כעת נקרא את ההסבר שלו:

וזהו ויהיו חיי שרה אימתי יהיו חיי הגוף שהוא
שרה

מתי הגוף יזכה לחיות? קודם כל צריך דעת
את היעד — לאן אנחנו שואפים להגיע — ולפי
ההסבר שלו היעד הוא ה"מאה שנה":

מאה שנה השנים שעבד בהם במדרגת מ"ה
באמת עד שהכניס בתוכו את הא'.

בסגנון שלו, הוא עובר כאן משרה לכל אדם
ו"השנים שעבד בהם". אם אדם עבד כדבעי,

קי ראה קהלת יעקב ערך 'סנהדרין'.

קיא תפלת עמידה ליום השבת.

קכב שעה"כ דרוש פסח דרוש ב. ובכ"מ.

קכג בבא בתרא קנה, א; רמב"ם הלכות מכירה פכ"ט הי"ג.

קכד קיד שבת פט, ב.

קכה קטו וראה זחר ח"ב צח, א שבבר מצוה האדם נקרא בן לכנס'י
ובגיל עשרים בן לקוב"ה.

קכז קטז זחר ח"ב קעה, ב; ע"ח שי"ג (א"א) פ"ח; שם שי"ד (או"א)
פ"ב.

קכז קיז ראה גם שכינה ביניהם פ"ג.

גם במאור עינים בסוף פרשת בראשית^{קכא} הוא כותב אותו ווארט – כשאדם עובד את ה' בדעת הוא מעלה, בדרך ממילא, גם את כל השנים הקודמות, כל השטויות שהוא עשה בילדותו ובנערותו. ה"מה" של גיל עשרים הוא המדה שמתקנת את כל הימים הקודמים, כמו שהוא דורש: "מדת ימי [המדה שמתקנת את כל ימי] – מה היא"^{קכב}.

את ימי הקטנות עצמם הוא מחלק כאן לשתי דרגות – ימי הילדות, שהוא קורא להם ימי הפעוטות (ובהמשך, וגם בתורה בבראשית, הוא קורא להם ימי הקטנות), לפני בר מצוה, וימי הנערות, מבר מצוה^{קכג} ועד גיל עשרים. הסמל של ימי הקטנות כאן הוא "שבע שנים" – אפשר לומר בדרך הרמז, כמו שכתוב בקבלה^{קכד}, ששבע הוא הנקודה האמצעית של שלש עשרה, לכן כולל הכל עד בר מצוה. אבל ודאי יש משהו מיוחד בגיל שבע ("בת שבע ליפיי"^{קכה}), שיא הילדותיות אצל רוב האנשים (חוץ מהבעל שם טוב וכיוצא בו, ש'אף פעם לא היה ילד'^{קכז}). בזמנים האלה חזקה על האדם שיעשה הרבה שטויות. יש שטויות בלי דעת דאמא (שמקבלים בבר־בת

היצר הרע
אומר 'תעשה
מה שבא לך, לך
אחרי התאוות
שלך, והיצר
הטוב אומר 'ודע
כי על כל אלה
יביאך האלהים
במשפט'

כתר^{ק"ח}, והסוד של כתר הוא מאה, כנ"ל. זהו רמז יפה שמגיל עשרים מקבלים יכולת להגיע לכתר, להגיע ל"מה" – "מאה" ("מאה **שערים**"^{ק"ט}). יש דעת שאין בה בטול, אלא התקשרות לאיזה שכל והבנה שלו לעומק – זו דעת מצד אמא. אבל יש התקשרות עם בטול – שאתה קשור לה' ובטל אליו באמת. אזי הדעת עצמה אומרת בטול. ההתקשרות האמתית היא שאני בטל אליה, ה'. את הדעת הזו מקבלים רק בגיל

עשרים, והיות שבגיל עשרים אתה ל"מה"^{קכ} – מיד באה התורה שבעל פה ואומרת לך "אל תקרי 'מה' אלא 'מאה'". ה"מה" יכול להתדרדר, ואם אתה רוצה לשמור על ה"מה", על הבטול שלך, אתה צריך להכניס לתוכו את אלופו של עולם, להמשיך את הכתר בחכמה.

"שבע שנים" - העלאת ימי הקטנות

מגיל עשרים, עם הדעת השלמה, אפשר לעבוד את ה' באמת (להמשיך את הכתר בחכמה, את אור ה' בתוך הבטול), ואז אפשר גם להתייחס ל"שבע שנים":

ואחר כך כשמתחיל לעבוד את השם יתברך באמת מעלה גם כן את ימי הנערות והיינו על ידי מדת מ"ה כאמור וזהו ומדת ימי מה היא ואף ימי הפעוטות שאז הוא בקטנות גמור מעלה ומתקנם כשהולך בדרכי השם מעשרים שנה ומעלה.

קכאמאור עינים בראשית ד"ה "בראשית ברא" האחרון (נתבאר ב'ציוץ' מט"ו חשון).

קכבתהלים לט, ה.

קכג כמו אצל בת, שמוגדרת נערה מגיל בת־מצוה (נדה פ"ה מ"ז; רמב"ם הלכות אישות פ"ב ה"א"ב), כך ימי הנערות אצל בן מתחילים מבר מצוה (אלא שלא מדובר כאן על הגדר ההלכתי, שאצל נערה מסתיים כעבור חצי שנה בגרות – ואצל בן אולי יש תקופה מקבילה, עד לזמן הוא כבר לא יכול להחשב "בן סורר ומורה", ואכמ"ל – אלא על תקופת נערות שמסתיימת רק בגיל עשרים).

קכד עץ הדעת טוב ויצא. וראה **שערי אהבה ורצון** מאמר "סוד השבע והשלש־עשרה".

קכה בראשית רבה נח, א (הובא ברש"י לבראשית כג, א).

קכו פתגם חסידי. ראה **אור ישראל** ח"א ש"ד סיפור "כי לא אדם הוא".

ק"ח מאירת עינים לר' יצחק דמן עכו פרשת יתרו ד"ה "ודע כי י' של יעקב"; עמק המלך ש"ה פנ"ד. ובכ"ח.

ק"ט בגיל "בן עשרים לרדוף" (אבות פ"ה מ"א) יש לקיים "בקש שלום ורדפהו" (תהלים לד, טו) – **שלום** עולה ח"פ **בטול**, אין שלום ללא בטול היש של שני הצדדים, סוד 'עשה שלום' (איוב כה, ב) בין מיכאל וגבריאל (במדבר רבה יב, ח ובכ"ד) על ידי גילוי אור עליון הפועל בטול בשני הצדדים ההפוכים מצד עצמם (תניא אגה"ק יב).

קכ סוד **כמה**, כנ"ל הערה לב.

**ברגע שהאדם
מקבל דעת
ומתחיל לעבוד
את ה' באמת,
עם שפלות ועם
הכנסת ה־א
לתוך ה־מה,
בדרך ממילא זו
התשובה שלו,
וזה מתקן הכל
למפרע**

בהתחלה הוא מביא רק "ועשרים שנה ושבע שנים", בלי ה"מאה שנה" – ב"כולם שוים לטובה" עיקר השויון הוא לחבר את ימי הפעוטות וימי הנעדרות לדעת שהוא מקבל בגיל עשרים שנה. אפשר לעשות זאת כי מגיל עשרים כבר יש הארה של המאה – כבר מצויים בתורה שבעל פה, ב"אל תקרי מה' אלא 'מאה'" של רבי מאיה, להמשיך את ה־א לתוך ה"מה" שקבלת בגיל עשרים. זו "מדרגת מאה" – לא גיל מאה, אלא שמגיל עשרים כבר אפשר

להגיע למדרגה הזו, מכח ציווי התורה שבעל פה. קודם הבאנו את ההסבר הרגיל, ש"מאה שנה, ועשרים שנה, ושבע שנים", היינו שלש מדרגות – כתה, מוחין, מדות. אבל כאן יש הסבר חדש ויפהפה, שבעצם מחבר את כל הדרגות יחד, והיינו כפשט הפסוק (שמדובר במשך חיים אחד, ובו גופא יש שתי בחינות – "ויהיו חיי שרה" ו"שני חיי שרה", "כולן שוין לטובה", כנ"ל).

מקריית ארבע לחברון

כעת הוא מפרש את הפסוק השני. דורש אותו למעליותא:

ותמת שרה רצה לומר על ידי שימית העצמיות מחומרו

כמו שהוא הזכיר בהתחלה, "הרוצה לחיות ימית עצמו" – שרה זכתה לכך, רצתה לזכות לחיים נצחיים ואז המיתה את עצמה. זה דומה למה שכתוב בחב"ד^{קל} שכל מה שקורה עם הצדיק הוא רצוני – אם הוא רוצה לחיות הוא יחיה ואם הוא רוצה למות הוא ימית עצמו (לפי זה, מהשמועה שהגיעה לשרה אודות עקדת יצחק, שכמעט מת^{קלא} – ובאמת נשמתו הסתלקה ממנו

מצוה כנ"ל) – גם לילד קטן יש איזו הארה של דעת, כמו שכתוב בכתבי האריז"ל^{קכ}, אבל לא דעת שלמה מצד אמא – ויש שטויות שאתה עושה אחרי שאתה מקבל את הדעת מאמא, אבל אין לך עדיין את הדעת של אבא.

"כולם שוים לטובה"

וזה שאמר שלמה המלך ע"ה שמה בחור בילדותך וגו' ודע פירוש כשתבוא לכלל דעת צריך לתקן הכל כי על כל אלה יביאך האלקים במשפט.

על הפסוק "שִׁמְח בְּחֹר בְּיִלְדוּתְךָ וְיִטִּיבָה לְפָנֶיךָ בְּיָמֶיךָ בְּחֹר וְהָלַךְ בְּדַרְכֵי לְבָב וּבְמַדְאֵי עֵינֶיךָ וְדַע כִּי עַל כָּל אֵלֶּה יִבְיָאָה הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט"^{קכב} אומר רב הונא "עד כאן דברי יצר הרע, מכאן ואילך דברי יצר הטוב"^{קכט}. שוב, פוגשים כאן את היצר הרע ואת היצר הטוב. היצר הרע אומר 'תעשה מה שבא לך, לך אחרי התאוות שלך', והיצר הטוב (השייך לדעת השלמה, שמקבלים בגיל 20) אומר "ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט". צריך לדעת לעשות תשובה על מה שאדם עשה בעצת היצר הרע, אבל הוא מפרש כאן שהמשמעות האמתית היא שברגע שהאדם מקבל דעת ומתחיל לעבוד את ה' באמת, עם שפלות ועם הכנסת ה־א לתוך ה־מה, בדרך ממילא זו התשובה שלו, וזה מתקן הכל למפרע. וזה שכתוב ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה ופירש רש"י כולם שוים לטובה כשהוא במדריגת מאה כאמור שמעלה אף ימי הקטנות שהן כבן שבע שנים וימי הנעדרות שהן עד עשרים שנה.

קכז ע"ח שכ"ב פ"א.

קכח קהלת יא, ט.

קכט שבת סג, ב. דווקא רב הונא מבין בשני היצרים, והרמז: **רב הונא** ועוד **יצר טוב יצר הרע** משלימים ל"1156, **טוב טוב** ברבוע, בשרש הכל טוב – "טוב" של יצר טוב ו"**טוב מאד**" (בגימטריא **הונא**) של יצר הרע (בראשית רבה ט, ז).

קל ראה שיחת י' שבט תשי"א.

קלארש"י לבראשית כג, ב.

מפני שאין הבינה מחוברת לחכמה. יש גם מצב שהזיווג של או"א הוא אחור באחור^{קלז}, ויחסית זהו מצב של פירוד. אחדות אמיתית היא רק ביחוד פנים בפנים. הפסוק העיקרי של נפרדות בתנ"ך הוא "ונרגן מפריד אלוף"^{קלח} – מי שנרגן, בעל תרעומת על ה', מפריד את אלופו של עולם, מפיל את הענוה להיות ענוה פסולה וגם מפריד בין אותיות שם הוי' ב"ה.

אכן, שרה בעבודתה – עבודת הגוף – זכתה ל"היא חברון", שהכל יתחבר, שלא תהיה נפרדות. בדרך כלל מות הוא פירוד היסודות

של הגוף, אבל אצל שרה – לפי פירוש הזהר – קרה בדיוק ההפך. לא רק שבמיתה היסודות שלה לא נפרדו, אלא הכל התחבר לגמרי – הכל שיקף את שם הוי'. כל החיים שלה בגוף היא עבדה עבודת "מאה", היא 'היתה מאה' כל השנים.

מספד אברהם־הנשמה לשרה־הגוף

ואז ויבוא אברהם באה הנשמה שנתגברה כח הנשמה ומתנהג על ידה מה שאין כן מקודם. אחרי ששרה השלימה את עבודתה אברהם בעצם צריך לבוא ולומר לה 'את מאה' – הנשמה צריכה להלל ולשבח את הגוף, לשיר שיר חדש לשרה (שכעת זכתה להעלות את ה"ש שמאלית שלה ל"ש ימנית – שרה שרה). בכל זאת, לעיני בשר, צריך לנהוג מנהג המקום – "לספד לשרה ולבכתה". יש שם כ קטנה, כי הוא הבין שבאמת היא לא מתה^{קלט}. לכן כל הפרשה נקראת "חיי שרה" – "ויהיו חיי שרה... שני חיי שרה".

השלב הזה, שהגוף מגיע לתיקון גמור, הוא

"ונרגן מפריד אלוף" – מי שנרגן, בעל תרעומת על ה', מפריד את אלופו של עולם, מפיל את הענוה להיות ענוה פסולה וגם מפריד בין אותיות שם הוי' ב"ה

במסירות נפש ועלתה לגן עדן כו'קלב – היא החליטה שבהיות יצחק "בן לשרה" הגיע הזמן שגם היא תמית את עצמה, ודוק, מה שהוא רוצה, רוצה באמת. אם הוא רוצה באמת, בסוף ה"א תחיה את ה"מת.

שרה המיתה את עצמה, את החומריות שלה, את הטבע הראשון שלה. ואיפה היא מתה? בקרית ארבע שם הוי"ה ברוך הוא נקרא קרית ארבע על שם ארבע אותיות היא חברון פי' נתחברו כי קודם כביכול היה פירוד בהשם כנודע.

כתוב בזהר^{קלג} ש"קרית ארבע" רומזת לארבעת היסודות. היא גם רומזת לארבע אותיות שם הוי' ב"ה, הפירוש העיקרי שלו כאן. ארבע אותיות שם הוי' ב"ה צריכות להיות מחוברות, אבל כמו שאמר שגם ענוה, המדה הכי טובה, יכולה להיות פסולה, הוא אומר שגם ב"קרית ארבע", בשם הוי', יכול להיות פירוד בין האותיות. הפירוד יכול להיות פירוד של ה תתאה משאר האותיות, ה'קיצוץ בנטיעות' שהזכרנו קודם, הפרדת ספירת המלכות מהספירות העליונות. אבל יתכן גם פירוד בין שאר האותיות – עמלק מפריד בין אותיות י"ה לאותיות ו"ה^{קלד}, ויתכן גם בדקות פירוד בין אותיות י"ה עצמן. הן אמנם נקראות "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"^{קלה}, אין שם פירוד, אבל בדקות דדקות אפשר לומר שגם מקור היש (בינה, השגה) עלול להיות נפרד מהאין האלקי, הבטול של חכמה. כך כתוב בחסידות^{קלו} לגבי נגע הצרעת, שבא

קלב ראה חזקוני ואלשיך (בשם פדר"א) לבראשית כב, יט.

קלג זהר ח"א קכב, ב (במדרש הנעלם).

קלד תו"א פה, ב. ובכ"מ.

קלה ראה זהר ח"א קכג, א; ח"ג רצ, ב.

קלו ראה לקו"ת תזריע כג, ב ואילך; מצורע כד, ג ואילך. וראה

גם ע"ח של"ח פ"ז.

קלז ראה לדוגמא שער ההקדמות דרושי עולם האצילות כט.

קלח משלי טז, כח.

קלט וראה בעל הטורים עה"פ.

שהוא מתחרט הוא מעלה את הכל להתכלל ב"כולן שוין לטובה" שלה. כלומר, בעצם הוא ממשיך לפעול – לא רק ששרה עכשיו שלמה, אלא שכל מה שהיה עד הרגע הזה עם הגוף של שנינו (של כולנו) מתעלה וחוזר להיות "כולן שוין לטובה" (וזהו הפירוש האמתי של "שוין בקומתן" קמט, בקומתן שלהם וביכולתם, דווקא יחד, להקים את כולם להיות "שוין בקומתן", התכלית האמיתית של הקשר בין בני זוג קמט).
עד כאן התורה הזאת של המאור עינים זי"ע, משהו יפה ביותר.

נשמה טהורה וגוף קדוש

נסיים עם עוד ווארט. רוצים להבין עכשיו את מעלת הגוף על הנשמה, עד שלעתיד לבוא הנשמה תיזון מהגוף, מצב של "אשת חיל עטרת בעלה", מעלת שרה לגבי אברהם (לא רק "שוין בקומתן" אלא "אשת חיל עטרת בעלה" קמח, "נקבה תשובב גבר", מה ששרש הכלים גבוה משרש האורות קמט, כח הגבול שבאין סוף יותר 'עצמי' מאשר כח הבל-גבול קט, וד"ל). לכן תחית המתים לפי הרמב"ן קמא היא דווקא בגוף, לעולם ועד. לדעת הרמב"ם קמב, שכנראה אין לו כ"כ 'מבינות' במה שכתוב כאן, הנשמה היא העיקר. ממילא, לדעתו תחית המתים בגוף גשמי היא שלב זמני בלבד, כאשר, אחר כך, הגוף מתבטל ומה שנשאר לנצח הוא רק הנשמה. אנחנו לא סוברים ככה, הקבלה האמתית לא סוברת ככה קנג,

קמו ראה ע"ח של"ו (מיעוט הירח) פרקים א"ב; לקו"ת שה"ש מח, ב.

קמז וכפי שנתבאר באריכות בשיעור מוצש"ק נח (התפרסם בגליון לך (לך) השתא.

קמחמשלי יב, ד.

קמטבחסידות בכל"מ. ראה לדוגמה: סה"מ תרמ"ט עמ' רמג"ד; תרנ"ט עמ' ז ואילך.

קנ שיערי אהבה ורצון מאמר "פרצוף הדעת" הערה מג.

קנא תורת האדם שער הגמול בסופו.

קנב רמב"ם הלכות תשובה פ"ח ה"ב.

קנג ראה לדוגמה זהר ח"א קלט, א (במדרש הנעלם); שער הגלגולים הקדמה ה. ובריבוי מקומות.

על דרך לעתיד לבוא – שהנשמה תיזון מהגוף קמ. בכלל, כתוב קמא שזיווג אברהם ושרה הוא על דרך לעתיד לבוא, "נקבה תשובב גבר" קמב, "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה" קמג. אבל עכשיו, אחרי שהיא מתה, היא כל כך מזוככת, כל כך מחוברת, כל כך משקפת את "הוי' אחד" – שהנשמה מתחזקת ומתנהגת "על ידה", הנשמה טפלה לגמרי לגוף. זה גם מסביר את המשך הפרשה, "ואברהם זקן בא בימים והוי' ברך את אברהם בכל" קמד, ואת כל השידוך של יצחק – הכל בא מכח שרה.

לספור לשרה ולבכותה כי אחר כך כשבא לכלל דעת מתאבל ומתחרט על מעשיו הראשונים וזהו לספור לשרה מעשה הנעורים עד שמגביה גם כן הימים הראשונים ואז טוב לו בזה ובבא.

בפשטות, מעשה הנעורים של שרה הוא כמו שרה הראשונה, שרי לפני שנקראת שרה. אבל כאן צריך קצת לדרוש, כי עד הרגע אמרנו שעכשיו שרה בשלמותה, "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים", "כולן שוין לטובה". היא כבר השלימה והעלתה את ימי הנעורים, היא מאה אחוז בסדר וגם אברהם מתחזק ממנה, ומה כבר יש לאברהם להוסיף על כך בהספדו ובכיתו? קודם אמרנו דרוש שלנו, ווארט שלנו – על התכלית של תיקון הגוף, תיקון הענוה – אבל יתכן שלכך הוא מתכוון כאן באמת. הוא רואה עכשיו את שרה בשלמותה, יודע דווקא עכשיו ש"הכל מן האשה" קמה, ואז מתחיל לזכור את ימי הילדות והנעורות, עם כל מה שקרה ועבר על האדם עד שהגוף נטהר. לאו דווקא הכוונה לגוף שלה אלא לגוף שלי – מה שעשיתי עד שלא נטהרתי ונתקדשתי. הוא מתחרט, וככל

קמ ראה מאמר ד"ה "לכל תכלה" תרנ"ט.

קמאראה לקו"ש ח"א שיחת חיי שרה ס"ד; חסדי דוד הנאמנים ח"ז עמ' 19. ובכ"מ.

קמבירמיה לא, כא.

קמג בראשית כא, יב.

קמד שם כד, א.

קמהבראשית רבה יז, יב.

ולא הגוף"קס. אבל הגוף המזוכך בתכלית – בגוף שייך זכור, לא בטולקסא – הוא שמן זית זך והוא קדש.

כמה שוה נשמה טהורה? 620, **כתר, עשרים**.

כמה שוה גוף קדוש^{קסב}? רמז מפורסם אצלנו^{קסג} – שם **צבאות**. קודם כל, זהו השם המשותף לנו ולקב"ה – אנחנו "צבאות הוי"^{קסד} וה' הוא "הוי" צבאות^{קסה}. שם **צבאות** הוא בנצח והוד^{קסו}, ובאתב"ש הוא **השתפא**, אחד הסימנים החשובים של השנה הזו, **תשפ"ו**. לפי הרמז הזה, זו שנה של גוף קדוש. אם הבחור המחזר אחר אשה יזכה לגוף קדוש (של אשתו) הוא ודאי ימצא את הנשמה הטהורה (של עצמו). שרש הגוף-האשה באבא (קדש) ושרש הנשמה-האיש באמא (טהרה), בסוד "הוי" בחכמה [אבא] יסד ארץ [ברתא] כונן שמים [ברא] בתבונה [אמא]^{קסז}, כנודע.

והנה, **נשמה טהורה גוף קדוש** עולה 1119 (1118, "**שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד**"^{קסח} ע"ה), אברהם במילוי – **אלף בית ריש הא מם** – ללמד שהכל כלול באברהם, גם שרה אשתו^{קסט}, הצלע שלו, ה"עזר כנגדו"^{קע}, וד"ל.

קס ברכות מג, ב.

קסאראה **סוד ה' ליראיו** ש"א פ"ט הערה כו; **מעין גנים** ח"א מאמר "כיונים אל ארבותיהם" פ"ב. קסבוכן עולה "**צריך עיון גדול**" (כלשון הקושיות העמוקות של רעק"א, שאפילו הרוגטשובר התקשה ליישבן, כפי שהוזכר בשמחת בית השואבה השתא) – כדי לזכות ל"**גוף קדוש**" אכן 'צריך עיון גדול', יגיעה עצומה של בטוש הגוף וכו' (ראה תניא פכ"ט ואילך, עפ"י דברי הזהר). קסג **לב לדעת** מאמר "צדיק יסוד עולם" באור יג.

קסד שמות יב, מא.

קסהראה גם תו"א בא ס, א.

קסו זהר ח"ג יא, א. ראה קהלת יעקב ערך 'צבאות'.

קסז משלי ג, יט. ראה זהר ח"ג רמח, א; רנה, א; תקו"ז תקון סט (קה, ב).

קסחדברים ו, ד.

קסטרק חלק המילוי של אברהם עולה 871, 13 פעמים 67, היינו **אחד אהבה** של אברהם ("אחד היה אברהם", "אברהם אהב") כפול **בינה** (יתרה) של שרה (וכן 13 עולה **בינה** במ"ק), ודוק.

קע בראשית ב, יח.

אלא כדעת הרמב"ן שתחית המתים היא שהגוף חי לנצח (ומה שמתבטל הוא לא הגוף אלא חוקי הטבע, בפרט חוק האנטרופיה של "כל הוה נפסד"^{קנד}). זהו החידוש של תחית המתים, אחרת אין שום חידוש.

נאמר על זה ווארט יפה: אנחנו אומרים כל בקר "נשמה שנתת בי טהורה היא"^{קנה}. כלומר, התאר העיקרי של הנשמה הוא טהרה. היה אפשר לומר גם נשמה קדושה, או עוד דברים, אבל הכינוי העיקרי של הנשמה הוא נשמה טהורה. הסבה לכך שבקבלה המושג נשמה – בסדר של נפש-רוח-נשמה-חיה-יחידה – הוא באמא. המדרגות שלמעלה מזה, חיה-יחידה, הן מקיפים – אי אפשר לומר עליהן "שנתת בי", הן לא בפנימיות. המדרגה הכי גבוהה "שנתת בי", בפנימיות, היא הנשמה. אמא היא טהרה, לעומת אבא שהוא קדושה^{קנט}. גם לגוף מתוקן יש כמה כינויים, אבל אומרים "גוף קדוש"^{קט}. לצדיקים יש גוף קדוש, כמו שלמדנו בפרשת לך לך ששרה אומרת להגר "אשריך שזכית לידבק בגוף קדוש כזה"^{קנז}. היא לא אומרת שהיא מתחברת עם נשמה טהורה – זה לא כל כך מעניין את הגר, וזה באמת לא העניין.

רואים, אם כן, ששרש הגוף באבא (קדושה) ושרש הנשמה באמא (טהרה). הפסוק העיקרי בתורה שמדבר עליהן ביחד הוא "ויעש את שמן המשחה קדש ואת קטרת הסמים טהור"^{קנט} – שמן המשחה הוא אבא, והוא "קדש", וקטרת הסמים היא אמא, והיא "טהור". הנשמה היא כמו קטרת הסמים, ריח, "דבר שהנשמה נהנית

קנד פתגם אריסטו בספרו השמים והעולם. מופיע אצל הראשונים בכל"ת. ראה אור ה' מאמר ג ח"א כלל א פ"א; מגן אבות לרשב"ץ פ"ד. קנה ברכות השחר.

קנו ראה ספר הליקוטים דא"ח צ"צ ערך 'טהור' וש"נ.

קנז ראה לדוגמא זהר ח"א קל, א (במדרש הנעלם); ח"ב קעד, א. ובריבוי מקומות.

קנח רש"י לבראשית טז, ג לפי בראשית רבה מה, ג.

קנט שמות לז, כט.

הסיפור החסידי

רבי גדליה משה מזוועהיל | מהו ביטחון?!

רבי גדליה משה גולדמן היה האדמו"ר החמישי לבית זוועהיל. נולד לרבי שלמה מזוועהיל, ונישא לבתו של רבי דוד שלמה מקוברין. לאחר שעלה אביו לארץ ישראל, התמנה בשנת תרפ"ו לרב בעיר זוועהיל שבאוקראינה, ונודע כאיש קדוש המחמיר לעצמו ומיקל ככל יכולתו לאחרים. נרדף בידי השלטון הסובייטי על שמירת התורה והמצוות ונידון לשבע שנות עבודת פרך בסיביר. גם שם הפגין אמונה איתנה ואומץ לב, כשאמר לשופטיו שאין דבר בעולם שנעשה בלי רשות מן השמים. לאחר שחרורו שימש זמן מה כרב בעיירה סמוכה למוסקבה, ובשנת תרצ"ז הצליח לברוח מרוסיה ולעלות לארץ ישראל. בירושלים חי בצניעות, ובשנת תש"ה, לאחר פטירת אביו, החל לכהן כאדמו"ר מזוועהיל. נסתלק בכ"ד מרחשון תש"י ונטמן בבית העלמין גבעת רם, קברו הפך למקום תפילה לרבים.

שתיים עשרה, ואילו את החתונה לא היו עורכים אלא כעבור שלוש שנים, בגיל חמש עשרה. שלוש השנים הללו מיועדות היו לקבץ סכום כסף, פרוטה לפרוטה להוצאות הנישואין. הכרתי יהודי אחד מתושבי זוועהיל, שאירס את בתו, וכנהוג, במשך השנים שמהאירוסין עד החתונה, אסף סכום נכבד. חשב היהודי לעצמו, והרי חז"ל אמרו ש"כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה עד ראש השנה חוץ מהוצאות שבת ויו"ט", ובודאי גם הכסף להוצאות הזולת לכבוד שבת אינו בכלל החשבון, ומכיון שבזוועהיל ישנם עניים ואביונים רבים שאין להם כסף להוצאות שבת, מן הראוי אפוא שסכום הכסף הנמצא עתה בידו יחולק לטובת עניים אלו לצורך שבת ויו"ט, שהרי כסף זה יהיה מחוץ לחשבון הנקצב עבורו. נמצא שהעניים יצאו נשכרים בעוד הוא לא יפסיד כלל מן העיסקא.

הוא אכן חילק את הכסף לצרכי שבת עבור עניי העיר. מאז התחיל במנהגו לחלק מדי יום רביעי בשבוע סכום נכבד לעניים. אכן מן השמים עזר, וגם ממון לצרכי החתונה המתקרבת, לא חסר לו, והכל על מקומו בא בשלום. מאז פשט המנהג בזוועהיל, שבכל ערב שבת יוצאות היו עגלות גדושות במזון

סיפר רבינו שהמגיד מזלאטשוב זי"ע בא פעם למעזריטש וביקש להיכנס לבית המגיד ממעזריטש. ענו לו בני ביתו כי הרבי שרוי עתה בדאגה רבה על אחד מבני ביתו שהוא חולה אנוש ומפרפר בין חיים למוות ואינו מקבל אנשים. ביקש המגיד מזלאטשוב בכל זאת להכנס אליו, פתח הדלת, נכנס להמגיד ממעזריטש ואמר לו: אינני מבין למה הרבי דואג? הלא חולה זה יאכל עמנו ארוחת ערב! ואכן החולה הבריא, והשתתף בסעודת הלילה.

אחר כך אמר המגיד, שלא ראה כל פתח לרפואתו של החולה, אלא שדבריו מלאי הביטחון של המגיד מזלאטשוב פעלו את פעולתם.

פעם אמר לתלמידו ר' אלי' ראטה כי "מדת הביטחון שאני מחזיק בה — הוא שנאמין שמה שמתהווה בעולם ומה שנהיה, הכל לטובה. אמנם יש מדרגה יותר גבוהה — שבכח אמונה חזקה ממשיכים הדבר שמבקשים".

"הרוצה הנך לדעת מה הוא בטחון?" — פנה פעם אחת רבינו אל תלמידו רבי אלי', "אני אספר לך": בזוועהיל היה מנהג לארס את הבנות בגיל

כשהוא מפזר סכומי עתק שנועדו לנישואי בתו, בביטחון גמור כי ה' לא יאכזב אותו. זהו ביטחון פעיל, הבוטח בה' כי יופיע דרך פעולותי ויחפוף בהן – לא רק בטוב אלוקי מופשט, ואפילו לא בטוב כהבנתי – אלא בטוב אותו פועל ה' דרכי ודרך מעשי בעולם.

ובאמת, עיקר הביטוי של אמונה וביטחון בה' הוא להרבות במצות הצדקה. גם בממונו, גם בגופו וגם בנשמתו. ההתמסרות לזולת, בין אם בגשם ובין אם בהפצת המעיינות חוצה – האדם הבוטח בה' נותן את כל כולו, ממש מפקיר את עצמו כדי לתת צדקה ולעזור ליהודי. בצדקה כזו מופיעה גם אמונה, אמונה בכל יהודי ויהודי שראוי לכך שאפקיר עצמי עבורו. נוסף על כך, נדרש גם ביטחון כי כמה שלא אתן לזולת לא יחסר כלום בעבורי.

אברהם אבינו, ראש כל המאמינים, היה גם ראש הבוטחים בה'. עליו נאמר כי "והאמן בהוי' ויחשבה לו צדקה", והוא גילם בחייו את הפסוק "והבוטח בהוי' חסד יסובבנו" חסד אלוקי שופע עליו, וחסד אלוקי שופע גם ממנו, בנתינה ללא גבול. על הפסוק "והאמן בהוי' ויחשבה לו צדקה" – מובא בחסידות כי "אמונה חשוב כצדקה" וכן "אמונה בא על ידי צדקה". האמונה והביטחון קשורים לצדקה בקשר עמוק, ומי שבאמת בוטח בה' – יתן לצדקה בלי גבול.

(מתוך שיעור כ"ב תמוז תשע"ט * אמונה וביטחון 25)

עבור נצרכים לשבת. סיים רבינו את סיפורו לרבי אלי', ואמר: "זוהי אמונה!".

רבי אלי' האזין לסיפור בכבוד ראש, אך לא ההין לשאול את רבו מי היה היהודי הנ"ל... יתכן, עלה בדעתו, כי אותו יהודי מופלא אינו אלא המספר עצמו...

כדי להתבונן היטב בסיפורים המפעימים הללו, נשים לב כדרכנו לשוני שבין ביטויי האמונה הרבים שבהם. אמנם, רבי גדליה משה מתאר את כולם במילים "אמונה וביטחון", אך נראה כי ניתן בהחלט לבאר אותם על פי דרכנו כאן – כמבטאים את שלש הפנים של הסתמכות היהודי על ה' יתברך: אמונה, ביטחון סביל וביטחון פעיל.

האמונה, הפסיבית והבסיסית ביותר מבין השלושה, היא זו שמעיד רבי גדליה משה על עצמו כי הוא מחזיק בה: אמונה תמימה בטוב ה' והשגחתו, המסירה את החשש מאירועים שליליים. הביטחון הסביל, לעומת זאת, "מתערב" בשיקולים האלוניים ובטוח כי יש משקל לחוויה האישית שלו – והקדוש ברוך הוא יכוון את דרכו באופן הרצוי בעיני הבוטח. מדרגה זו דומה לסיפור על המגיד מזלאטשוב, הבטוח כי החולה יבריא ולא סתם מנחם את המגיד באמירת "הכל לטובה".

אך המדרגה השלישית, והמעניינת ביותר, היא זו שמדגים הרבי מזוועהיל במעשיו ממש –

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

יכוחים פוליטיים עם ההורים

הור"י מחזיקים בעמדות שמאל ד"רדיקליות, ופעמים רבות במהלך סעודות ליל שבת הדברים גולשים לויכוחים, תוך אישומים לא נכונים נגדי, למשל – שלא אכפת לי שהחטופים ימותו, שאני רוצה לבנות התנחלויות על גופות החטופים, שאני חוגג את הרצחו של רבין וכו'. פעמים שניסיתי לומר את דעתי (הימנית) בצורה מאוד ישירה, ופעמים שנמנעתי מכל התייחסות, אך בשתי הדרכים אני מרגיש שלא הצלחתי למנוע מהם לעסוק בנושא והדבר פגע גם באווירת השבת. כיצד עלי לנהוג מול ההורים או מול 'האשמות' מסוג זה?

מענה:

לא צריך לשתוק. העיקר לענות בנימוס, ברוגע (לא להרים את הקול ח"ו) ובדרכי נעים, תוך כדי אהבת וכיבוד הורים. יש לומר להורים: אני מאמין שהשלום המיוחל יבוא רק עם נצחון הטוב (עם ישראל) על הרע (חמאס ושאר שונאי ישראל ומבקשי דעתם). אני מאמין שבדור העולם נתן את ארץ ישראל בשלמותה לעם ישראל ופקד עלינו לשמור על כל חלקי הארץ שהוא מסר בידינו לעת עתה (בנסיים גלויים). אני מודה להשי"ת שהחטופים שוחררו, ושחשוב מאד לשמוע מה יש בפהם לספר, איך שהתחזקו

ניכר שאתה ב"ה בסדר. העיקר, "חשוב טוב יהיה טוב!". **מחשבה** אותיות בשמחה – "עבדו את ה' בשמחה" – השמחה ממתיקה את כל הדינים. בסוף פרשתנו, פרשת חיי שרה, כתוב "ולבני אברהם מתנות גו'" ופירש"י בשם חז"ל ש"שם טומאה מסר להם". דע לך שכל שמות המחלות שאתה מונה במכתבך, כולן שמות טומאה, וחשוב מאד שתשכח מכל השמות האלה, תסיח את דעתך מהם, ותבטח רק בה' יתברך, רופא כל בשר ומפליא לעשות, ורק אז תוכל לעבוד את ה' בשמחה.

יש לבטוח אך ורק בה'. אכן ה' אמר לנו בתורתו הקדושה "ורפא ירפא" מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות", ועל כן יש לתת אמון ברופאים מומחים (שכמו בסנהדרין, היו צריכים לדעת את כל שמות הטומאה ע"מ לדון דין אמת לאמתו), לשמוע בעצתם, אך לא שהראש שלך יהיה מלא עם שמות הטומאה (כל מחלה היא טמאה). עליך לחשוב רק שאתה בריא! ואז יתקיים בך, "כל המחלה אשר שמתי במצרים (מקור הטומאה) לא אשים עליך (ואם אשים כאילו לא שמתי) כי אני ה' רפאך!". ברכת רפואה שלמה מן השמים. שתבשר בשורות טובות!

מאד, מתוך היסורים שלהם, באמונה בה' אלהי ישראל, איך שדווקא שם, בין המחבלים, התעורר אצלם הניצוץ היהודי. מאד עצוב לי הירצחו של רבין, הגם שבהחלט איני מסכים עם דעותיו. ועוד ועוד כיוצא בזה. העיקר להפוך את האווירה מעימות לרב-שיח, שיחה נעימה (ושיהיה ברור שלא אנחנו נפתור את הבעיות העומדות על הפרק עם ה'רצינות' והפנים הקודרות שלנו, ושיש לדעת שבויכוחים פוליטיים יש הרבה התערבות של היצר הרע...).

מצב רפואי מסוכן

במשך השנים האחרונות סבלתי מבעיות בריאותיות רבות שגרמו לתסמינים רבים של פגיעות נוירולוגיות למיניהן [מיגרנות חזקות, טישטוש וראיה מעורפלת, איבוד הכרה, איבוד זכרון חלקי ועוד]. לאחר סדרה של בדיקות, הרופאים גילו אצלי שורה של בעיות [השואל פרט את שמות המחלות] וקבלתי טיפול לחלקן, כך שב"ה כיום המצב טוב יותר.

מעבר לטיפולים הרפואיים אודה לעצת הרב בנוגע לטיפול נפשי-רוחני – האם יש משהו בו עליי להתמקד כדי לצאת מהמצב בו אני נמצא ולחזור לעבוד את ה' כראוי?

מענה:

מהכתיבה הבהירה שלך,

השיעור מוקדש לזכות טליה תח" מלטר
ומשפחתה לכל טוב סלה בגשמיות וברוחניות
לרגל יום ההולדת - כ"ד מרחשון.

אֲנֹכִי וְהַיְלָדִים

הַמָּדוּר לְיִלְדֵי יִשְׂרָאֵל

מִרְכָּבָה חֶלְבֹנִית דָּפָה

שְׁלוֹם יְלָדִים!

בשבתות האחרונות, אלו שהיו ואלו
שתבאנה, אנו קוראים את ספור חיי
אבותינו הקדושים – אברהם ויצחק
ויעקב. בספרי הקבלה והחסידות מספר
פי האבות משמשים עבורנו דגמה חיה
למרכבה של ה'. לה' יש מרכבה, וארבע
הרגלים שמעמידות אותה, כאן בעולם
שלנו, כוללות את שלשת האבות, אליהם
מצטרף דוד המלך ומשלים את המנין.

ראיתם פעם רכב שמתניע את עצמו
ומתחיל בנסיעה ללא נהג? אין דבר
כזה. האמת, שמעתי שבחין לארץ כבר
המציאו רכבים אוטומטיים, שיודעים
את מסלול הנסיעה מראש ואפילו
יודעים להשתלב בתנועה עם כלי רכב
נוספים מבלי לפגוע בהם. בכל זאת, גם
רכבים כאלו צריכים יד אדם שתתכנת
אותם מראש.

אז מה הכוונה שיהודי הופך להיות
מרכבה לה'? התשובה היא: כֹּאשֶׁר הוא
מתנהג בדיוק כמו המרכבה. הוא לא מזיז

את ידו, אפילו לא בתנועה הקלה ביותר,
ללא אשור הפקוח העליון. אם לה' אין
קורת רוח מכך – הוא לא מסגל יהיה
לעשות זאת!

תכונה זו שמורה כמוכן לצדיקים
בודדים, כמו האבות, ולכן מלמדים
אותנו חז"ל: "האבות הן הן המרכבה!".
טוב, במלאכים ומרכבות אני קצת
פחות מבין... אבל את המרכבה של ה'
אנחנו יכולים לפגש גם בחיים שלנו.
איפה? תתפללו לשמע, אבל אפילו ב...
שעור חשבון! מתאים לכם שעור קצר?

חבא – הַחֶסֶד הַחֹסֵד

הפעלה הראשונה היא כמוכן חבור.
זה הדבר שלומד כל ילד בכיתה א' שרק
מתחיל ללמוד חשבון. "חבור" היא מלה
של גדולים. בדרך כלל נספיר זאת לילד
הקטן באמצעות מלה יותר פשוטה –
'ועוד'. נשאל אותו: "כמה זה משאית
ועוד משאית? שתי משאיות! כמה הן
חמש ספריות ועוד חמש ספריות? עשר

ספריות".

בעינים כלות ואני יודע בדיוק מה הוא הולך לשאל אותי, "השארתי לי?".

אמנם לא מתוך פונה רעה, רציתי להיות טוב לכלם, אבל שכחתי את מוֹיְשִׁי ואת ההבטחה שלי אליו. אז מסתבר שחיוץ מפעלת החבור, לתת עוד ועוד לכלם, הייתי צריך להשתמש בעוד פעלת חשבון, שהיא בעצם ההפך הגמור ממנה. זוהי פעלת החסור. כן, הייתי צריך להשאיר בצד בשביל מוֹיְשִׁי. כלומר, 50 ספריות פחות 5 למוֹיְשִׁי שזה 45 לי ולחברים.

איזו ספירה מזכירה לי פעלת החסור? ספירת הגבורה. היה עלי להתגבר על היצר (הטוב) שרצה לחלק לכלם בלי חשבון, לקמץ טפה ולהשאיר למוֹיְשִׁי. מדת הגבורה חוששת מהתוצאה הלא טובה שעלולה לקרות אם נתן ללא הבחנה. בעבודת ה' נקרא חשש זה בשם יראה. מי שירא מפני ה' ומפחד ממנו — נשמר ונזהר בקיום המצוות בשאי ההדור והדקדוק.

יצחק אבינו, בעל מדת היראה, משמש כרגל השנייה של המרכבה. הוא מרכבה לספירת הגבורה!

כַּפֶּד — "וְהִרְצֵתָּ!"

עד כאן היה 'משחק ילדים' של בְּתָה א' או ב'. 'ועוד' או 'פחות' (חבור וחסור, זוכרים?) הן הפעולות הקלות לחשוב. אבל בבְּתָה ג' העסק כבר נהיה יותר מסבך — מתחילים ללמד כפל.

למה הכי ביי לי להסביר קדם-כל את פעלת החבור? כי אם יש לי משהו שאני אוהב — ממתיק או משחק — ברור שאשמח מאוד להוסיף עוד למלאי שלי, שיהיה לי עוד ועוד, מלא תלפים. פעלת החבור מזכירה לי את ספירת החסד. כמו שאני רוצה לעצמי עוד ועוד, כך אני שמח ונהנה לתת לאחרים, עוד ועוד. כאשר אני מביא ממתיק מהבית ורוצה את החברים שלי, אלו שאני אוהב, בא לי לחלק להם. למה שיהיה רק לי? שיהיה לכלם. אני מכניס את היד לשקית ונותן אחד ועוד אחד ועוד אחד. שמתם לב כמה פעמים אמרתי את המלה 'ועוד'? דרך אגב, המלה 'חבור', זו של המבגרים, מזכירה עוד מלה חשובה — חבר. כאשר אנחנו אוהבים אחד את השני ונותנים אחד לשני מתגלה עד כמה אנחנו חברים.

מי הצדיק שהרבה להשתמש בפעלת החבור? אברהם אבינו. הוא מגלה לכל אדם בעולם כמה ה' אוהב אותו. הוא מפזר בעולם אהבה וגורם לכלם להיות חברים! כך הוא הופך להיות מרכבה לספירת החסד!

חֹסֶה — כְּפִתְרָה בְּעֵלְהָרָה

עכשו תתארו לכם את המקרה הבא: חזרתי הביתה בסוף היום ומי מחכה לי בפתיח? מוֹיְשִׁי! "אופס, איזו פדיחה! הבטחתי לו...". "רזי", הוא פונה אלי

בשעה 13:30, בצלצול האחרון, יתנצבו כל חמש מאות התלמידים בפתח המזכירות לקבל את המגיע להם? ברור! אף אחד לא יקבל כלום! בעצם כן, יקבל צעקות ודחיפות... כל אחד ידחף את השני, והמנהל יעצר מיד את הארוע.

כדי לשלט בעניינים חייב יהיה המנהל לקרא לעזרתו לפעלת החשבון הרביעית – הוא צריך לחלק! כבר בשעה עשר, כשהמשלוח מגיע למזכירות, יחלקו הצופרים לפי מספר הכתות ולפי מספר התלמידים שבכל כיתה, כך שכל מחנך יצטרך לחלק רק ל-30 תלמידי הכיתה שלו. אם יהיה צורך, יחזור המחנך שוב על אותה פעלה בכיתה שלו, ויחלק את השלל לפי סדר טורי הישיבה.

מה אני לומד מכך? שהמנהל חייב לבצע פעלת חלקה כדי 'למלא' ולשלט בנעשה (אגב, יש תלמידים שבכלל לא יזכו לקבל, בגלל התנהגות שאינה ראויה, וגם זו החלטה של המנהל). פעלת החלוקה בחשבון שיכת למלא. מי שמחזיק ברגל הרביעית של המרפבה הוא דוד המלא, המשמש **מרפבה למדת המלכות של ה' בעולם!**

שנזפה לחבר ולחסר, להכפיל ולחלק – לכבוד ה' יתברך! שבת שלום ומברך!
?

כמה ילדים היו לאברהם ושרה? אחד – יצחק אבינו. כמה ילדים היו ליצחק ורבקה? שנים – יעקב ועשו, אחד ועוד אחד... אבל כמה ילדים היו ליעקב אבינו? הרבה – ראובן, ועוד שמעון, ועוד לוי, ועוד יהודה, ועוד... שניה, רגע! תקף נגמדות לי האצבעות. אצלי לפחות יש רק עשרה האם יש דרך אחת לספר אותם?

כאן נכנסת פעלת הכפל. ליעקב ארבע נשים – לאה ורחל, בלהה וזלפה – ולכל אחת מהן כמה ילדים. לשלש מתוכן שני ילדים, חוץ מלאה, לה ששה ילדים. אז הגה לנו תרגיל כפל: שלש נשים [רחל, בלהה וזלפה] כפול שני ילדים, ועוד אשה אחת [לאה] כפול ששה בנים [ראובן, שמעון, לוי, יהודה, יששכר, זבולון].

יעקב אבינו מצוה ומתברך בברכת "ופרצת ימה וקדמה" וברבוי בנים, עד שעם ישראל בלו נקרא על שמו. יעקב משמש כרגל השלישית במרפבה, **ספירת התפארת** – "תפארת ישראל!"

חלק – לְדִיטָה כְּאֵלֶּךָ

יש לנו תלמוד תורה ענקי. חמש מאות תלמידים הוא מספר לא מבוטל. המנהל אצלו בכל ראש חודש הוא שלפני שיוצאים הביתה (מקדם!) מקבל כל תלמיד צ'ופר קטן, שלוק או שקית שוקו. מה יקרה לדעתכם אם

הרמוניה של נשמה וגוף – כך מתארת פנימיות התורה

את נישואי אברהם ושרה. דווקא בפרשה בה מסתלקת שרה, הגוף היהודי הראשון נפטר ונקבה, מתגלה מעלת חייה־הגוף וכל הפרשה נקראת "חיי שרה". בעולם הזה צריך להשליט את הנשמה על הגוף, להגביר את הצורה על החומר, אבל בעולם הבא הנשמה תיזון מהגוף. ככל שהגוף מזדכך מתגלה מעלת הגוף הקדוש על הנשמה הטהורה.

נשמה־גוף הם שלמות של **כב** ברבוע (484) – התכללות מלאה של **כב** אותיות התורה – בדיוק כמו **שמחה־ענוה**. הנשמה מלאת שמחה, מצדה הכל טוב ואלקות, ואילו הגוף המוגבל והנזקק מעורר ענוה. כדי שהענוה לא תהיה נמיכות־רוח שלילית, כבדות ונפילה לתאוות, חייבים לגלות בתוכה את נוכחות ה'. אז דווקא היא הופכת את העולם כולו ל"דירה בתחתונים". אז מתגלה מעלת הגוף **באמת**, אלופו של עולם מחיה את הגוף **המת**, אשר קם לתחיה בחיים נצחיים.

השיעור המרכזי בגליון השבוע הוא לימוד במאור עינים על הפרשה, בדרכו של הרב גינזבורג, ש'משדך' בין יסודות קדומים של החסידות להבנה חב"דית מעמיקה. ה'שידוך' הזה חושף עומקים חדשים בקשרי הנשמה והגוף, ביחס בין ענוה שלילית לענוה של אמת ובמשמעותו של יצר בלתי־מוכר – יצר נגה, שהוא יצר־טוב־זרע.

"כי אתה תנחל בכל הגוים" התועדות יום הח"ן

תהלים פב

יום רביעי כ"ח מרחשון 20:00
בית הכנסת "המרכזי" כפר חב"ד

שידור חי | עזרת נשים

ברוב שירה
וזמרה

ב"ה